

LETO XXIII. Stev. 220
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
'LJUDSKA PRAVICA'
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
Cena izdaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

'LJUDSKA PRAVICA'
USTANOVljena 4 OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI S 'BORBO'

PISMO PREDSEDNIKA ROMUNSKE VLADE STOICE PREDSEDNIKU TITU
Sodelovanje na Balkanu

bi narodom tega področja zagotovilo mir, varnost ter gospodarski in kulturni napredek, prav tako pa bi bilo koristno tudi za mir na vsem svetu

Spoštovani tovariš predsednik, obračam se na Vas v vprašanju, ki mu romunska vlada in romunski narod posvečata veliko pozornost. Gre za izboljšanje in razvoj odnosov med balkanskimi deželami, za krepitve prijateljstva med narodi teh dežel ter za njihove mirne medsebojne odnose.

romunsko poročilo romunske in jugoslovanske vlade predvideva obsežen in konkreten delovni program za nadaljnje poglobljanje in razširitev uspešnih odnosov med Romunsko ljudsko republiko in FLRJ. Obe vladi vztrajno uresničujeta ta program v interesu narodov obeh dežel in splošnega miru.

kollektivno sodelovanje balkanskih držav za zagotovitev miru na tem področju ter blaginjo in napredek balkanskih narodov. Balkansko sodelovanje naj sloni na popolni enakopravnosti udeležnih držav, na vzajemnem spoštovanju suverenosti in nevmišavanja v notranje zadeve.

Predlagani ukrepi v celoti ustrezajo ustanovni listini OZN, katere cilj je podpirati mednarodni mir in varnost, razvijati prijateljske odnose med narodi in ustvariti sodelovanje v urejanju mednarodnih vprašanj gospodarskega, socialnega, kulturnega in humanega značaja, ter prispevajo k uresničitvi teh visokih načel.

Rad bi tudi podčrtal, da to sodelovanje balkanskih dežel nikakor ne bo usmerjeno na ustvarjanje grupacije, ki bi se postavila nasproti državam, katere ne bi bile zajete vanjo, da ne bo ovirala razvoja prijateljstva teh dežel z drugimi deželami, ki niso vključene v regionalno sodelovanje balkanskih dežel.

Vzpostavitev uspešnega sodelovanja med državami z različnimi socialnimi sistemi in okviru balkanskega področja bi lahko znatno prispevala k organizaciji ustreznega sodelovanja v splošnem evropskem merilu in ustvaritvi sistema splošne evropske varnosti.

Gotovo se strinjate z menoj, da je ob sedanjem stanju družbenih odnosov poglavitna naloga vlad vseh dežel, velikih kakor majhnih, v tem, da vsaka vlada posebej in vse vlade s skupnimi napori prispevajo k ustvaritvi vzdušja medsebojnega razumevanja, zaupanja in sodelovanja med vsemi državami.

Izdatke je treba koristno uporabiti

Naši narodi in tudi vsi drugi narodi hočejo mir, hočejo, da bi prenehala napetost v mednarodnih odnosih, kar bi omogočilo, da bi se olajšalo breme oboroževanja, ki hudo pritiska na ramena narodov, in da bi bili njihovi materialni viri izkoriščeni za razvoj narodnega gospodarstva in povečanje blaginje množic.

Ni dvoma, da bo uresničitve sodelovanja balkanskih držav, ki bo zasnovano, kakor je bilo gori povedano, na popolni enakopravnosti vseh sodelujočih, na medsebojnem spoštovanju suverenosti in na nevmišavanju v notranje zadeve, pomenila tehten prispevek k stvari ohranitve in okrepitev miru na vsem svetu, k zblizanju v mednarodnih odnosih.

Prepričan sem, da bo posvetovanje rodilo uspehe in da bo prispevalo k razvoju medsebojnih zvez in obiskov voditeljev in državnikov balkanskih dežel, k vzpostavitvi medsebojnega razumevanja, razširitvi sodelovanja in prijateljstva med narodi teh dežel.

Romunska vlada izraža upanje, da bodo jugoslovanska vlada in druge vlade balkanskih držav skrbno proučile njen predlog in da se bodo udeležile takšnega posvetovanja.

Zagotavljam Vam, tovariš predsednik, da bo za romunsko vlado važen prispevek, ki ga lah-

Možnosti za poglobitev odnosov

V desetletjih so balkanski narodi navezali prijateljske stike, okrepila sta se spoznanje skupnih koristi in težnja po tesnejšem sodelovanju. Na sedanjih stopnjah gospodarskega in kulturnega razvoja lahko balkanske dežele najdejo široke možnosti za okrepitev in razširitev medsebojnih odnosov.

Mi seveda ne izgubljam izpred oči, da so med posameznimi državami na Balkanu nekatera neurejena sporna vprašanja. Toda to po mnenju romunske vlade ne sme ovirati medbalkanskega sodelovanja. Prepričani smo, da bi takšno sodelovanje ustvarilo ugodno vzdušje za odnose dobrih sosedov in mirno sodelovanje med vsemi državami na Balkanu, da bi spodbudilo razvoj vsestranskih gospodarskih stikov med njimi. Na višji stopnji ustreza to gospodarskim koristim balkanskih držav, razvoju njihove industrije in kmetijstva, zboljšanju življenjskega standarda narodov; to bi spodbudilo okrepitev trgovinske izmenjave, prav tako pa tudi razvoj in izkoriščanje pomorskega, letalskega in železniškega transporta, kar bi bilo vsem enako v prid.

Kulturne stike med našimi deželami — medsebojne obiske kulturnih delavcev, izmenjavo znanstveno-tehničnih izkušenj, izmenjavo profesorjev in študentov, turizem — je moč temeljito razširiti. To bo omogočilo boljše izkoriščanje pridobitev naših narodov na področju literature, umetnosti, zgodovinskega raziskovanja in drugih ved.

Vse to bo pripeljalo do tesnejšega zblizanja in medsebojnega seznanjanja med našimi deželami in narodi, do medsebojnega razumevanja, spoštovanja in vzajemnega prijateljstva. Spričo tega je prišla romunska vlada do zaključka, da terjajo koristi balkanskih narodov široko kollektivno sodelovanje na tem področju.

Upoštevač različne poti in možnosti sodelovanja in pomembnost tega vprašanja smatra romunska vlada za nujno potrebno, da bi to vprašanje takoj proučili in sporočili predstavnikom zainteresiranih vlad na najvišji ravni.

Še letos naj bi sklicali posvetovanje voditeljev vlad balkanskih držav. S tem namenom predlagam, da bi se še leta 1957 sestali na posvetovanju voditelji vlad Jugoslavije, Albanije, Bolgarije, Grčije, Turčije in Romunije po dogovoru v enem izmed glavnih mest dežel, ki bi se posvetovanja udeležile. Mi bi radi izkazali to gostoljubje, da bi bilo posvetovanje v glavnem mestu Romunije.

Po mnenju romunske vlade bi levi vlad balkanskih umrlhvwumu lahko na posvetovanju voditeljev vlad balkanskih držav proučili in sprejeli ustrezne sklepe o vprašanjih, ki se nanašajo na okrepitev miru na Balkanu, nenapadalnost, urejanje spornih vprašanj na miren način, razvoj gospodarskih in kulturnih odnosov, osebne stike med voditelji držav ju-

ODGOVOR PREDSEDNIKA TITA PREDSEDNIKU ROMUNSKE VLADE

Pomembno vprašanje

ki ga jaz in jugoslovanska vlada iskreno podpirava v prepričanju, da bo posvetovanje voditeljev vlad važen korak k uresničitvi Vaših zamisli

Čenjeni tovariš predsednik, Vaše pismo, ki ste mi ga poslali 10. septembra 1957, načelnja zbir vprašanj, ki so izrednega pomena za medsebojne odnose balkanskih narodov in držav, za mir v tem delu sveta, kakor tudi za stvar krepitve sodelovanja med narodi sploh in miru na vsem svetu.

Miroljubna koeksistenca med narodi in državami je osnova politike jugoslovanske vlade

V vsem povojnem obdobju je vlada FLRJ prisojala poseben pomen razvijanju meddržavnih in družbenih stikov Jugoslavije s svojimi sosedi. Mislim, da je danes splošno znano, da se vlada, ki jo imam čast voditi, iskreno in vztrajno zavzema za uresničenje takšnih mednarodnih odnosov, v katerih bi prevladovalo najširše sodelovanje med narodi in državami sveta na vseh pod-

ročjih njihove dejavnosti, v prid trajne zagotovitve mirnega razvoja človeštva, njegovega materialnega, družbenega in duhovnega napredka. Kot rezultat zgodovinskega razvoja imamo danes na svetu države z različnimi družbenimi in političnimi sistemi. Mi smo trdno prepričani, da je nujno potrebno razviti sodelovanje ne glede na razlike, na katere nalezimo v tem oziru med posameznimi državami. Koeksistenca dežel z različno družbeno-politično ureditvijo je nujnost, ki jo je treba v mednarodnih odnosih najbolj dejavno uveljaviti. Politika aktivne miroljubne koeksistence je politika, ki tvori osnovo mednarodne dejavnosti jugoslovanske vlade.

Spričo tega sodim, da imajo povsod na svetu sosedje posebno obveznost, da razvijajo svoje odnose na načelih aktivne miroljubne koeksistence. Tem bolj ce-

nim predloge, ki ste mi jih poslali v svojem pismu z dne 10. septembra t. l. glede Vaših gladišč o možnosti razvijanja vsestranskega medbalkanskega sodelovanja tako na področju političnih odnosov kakor tudi na področju gospodarske in kulturne menjave. Sodim, da so Vaši predlogi zelo koristni. Njihova uresničitve bi bila v prid koristim balkanskih narodov, prispevala bi k njihovemu vsestranskemu napredku, krepila bi evropsko varnost in mednarodni mir.

Seveda sem z Vami mnenja, da so med balkanskimi državami neurejena vprašanja. Tudi jaz mislim, da ta vprašanja ne bi smela biti ovira za napore, da bi razvili vsestransko medbalkansko sodelovanje. Še več, mislim, da bi lahko ta neurejena vprašanja prav preko sodelovanja našla naša svojo pravilno ureditev.

Razvijati je treba duh medsebojnega razumevanja

Rad bi, tovariš predsednik, posebej poudaril, da je treba pripisati posebno važnost potrebi, da se že zdaj, v vsakdanjih odnosih med posameznimi balkanskimi državami, razvija duh vzajemnega razumevanja in odlaševanja težav, na katere se zavedamo med posameznimi balkanskimi deželami, da bi tako zares pripravili in zagotovili nujni začetni pogoji za uspešno medbalkansko sodelovanje, temelječe na vzajemnem spoštovanju, enakopravnosti in nevmišavanju v notranje zadeve drugih.

Sodim, da bi bilo ob takšnih vzajemnih naporih posvetovanje voditeljev vlad balkanskih dežel važen korak k vzpostavitvi in razvijanju prijateljskega sodelovanja vseh balkanskih držav. Na koncu bi rad poudaril, da jaz in moja vlada iskreno podpirava nagibe, ki so navdihovali Vaše pismo, ter duh miroljubnosti in prijateljstva, ki preveča predloge, katere ste dali v pismu.

Tovariš predsednik, prejmite zagotovila mojega globokega spoštovanja.

JOSIP BROZ-TITO.
Brioni, 13. septembra 1957.

Titova brzojavka Gomulki in Cyrankiewiczu

Beograd, 17. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal prvemu sekretarju CK PZDP Wladislavu Gomulki in predsedniku poljskega ministrskega sveta Juzefu Cyrankiewiczu naslednjo brzojavko:

V imenu jugoslovanskih narodov in jugoslovanske vlade, v imenu ZKJ in v svojem imenu se Vama toplo zahvaljujem za brzojavko, ki sta mi jo poslala ob odhodu iz naše dežele.

Rad bi Vama še enkrat zagotovil, da je nudil vaš obisk našim narodom ugodno priliko, da izrazijo čustva iskrenega prijateljstva, ki jih navdaja do bratskega poljskega naroda in Vaju osebno. Z Vama delim prepričanje, da pomenijo uspehi vašega obiska velik prispevek k poglobljanju prijateljskega in ustvarjalnega sodelovanja med našima dvema deželama, prav tako pa tudi okrepitev miru in stvori socializma.

Posiljam Vama najiskrenejše želje za nadaljnji napredek Ljudske republike Poljske in za Važno osebno srečo.

Dobri prijatelji in preudarni državniki

OBISK NASE PARLAMENTARNE DELEGACIJE V PEKINGU

Razgovor s Ču En Lajem

Peking, 17. sept. (Tanjug). Jugoslovanska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolića, ki je večerjaj prispela v Peking, je danes obiskala ministrskega predsednika Ču En Laja.

S člani delegacije je bil tudi jugoslovanski veleposlanik v Pekingu Vladimir Popović. Izmed kitajskih predstavnikov pa sta sestanku prisostvovala še generalni sekretar vlade Hsi Čung Hsum ter namestnik zunanjega ministra Čang Ven Tien. Navzoč je bil tudi stalni spremljevalec jugoslovanske delegacije podpredsednik zakonodajnega odbora Vsekitajskega kongresa Vu Hsin Ji.

V prijateljskem razgovoru, ki je trajal več kot dve uri, se je ministrski predsednik Ču En Laj

zanimal za organizacijo dela Zvezne ljudske skupščine, vlogo zborov proizvajalcev, delovanje delavskih svetov in za sistem komunalne ureditve v Jugoslaviji. Obisk jugoslovanske delegacije pri Ču En Laju je minil v znamenitu prijateljske in obojestranske koristne izmenjave misli ter izkušnje o problemih, za katere se zanimata obe državi.

Jugoslovanska delegacija je danes prebila največ svojega časa v ogledovanju zgodovinskih znamenitosti kitajskega glavnega mesta. Dopoldne si je ogledala tako imenovano 'sprepovedano mesto', del Pekinga, v katerem so stoletja živeli kitajski vladarji. Zdal je skoraj ves kompleks bivših cesarskih palač, svetišč in paviljonov s pozlačenimi strehami spremenjen v bogate galerije starih kitajskih umetnin. Kosi je delegacija ogledovala 'sprepovedano mesto', so jo spremljali tudi voditelji in člani Vsekitajskega narodnega kongresa in stalnega komiteja, med njimi podpredsednik stalnega komiteja Kongresa Čen Su Tung, član stalnega komiteja Liu Ke Ping, predsednik odbora kongresa za nacionalnosti Vu Hsin Ji in drugi.

Delegacija Zvezne ljudske skupščine bo jutri obiskala neko kmetijsko zadrugo blizu Pekinga.

Čestitka Čilu in zahvala Bolgariji

Beograd, 17. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku čilske republike Carlosu Ibañezu čestitko ob čilskem narodnem prazniku.

Od predsednika prezidija Narodnega sobranja LR Bolgarije Georgija Damjanova je prejel predsednik republike Josip Broz Tito brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za čestitko ob bolgar-

Ugledni gostje na Zagrebškem sejmu

Zagreb, 17. sept. (Tanjug). Zagrebški velesjem je danes obiskal posebni svetovalec za zunanjo trgovino ameriškega predsednika Eisenhowerja Clarence B. Randall.

Velesjem sta obiskala tudi kanadski veleposlanik George Ignatieff s soprogo in britanski veleposlanik John Nicholls v spremstvu britanskega konzula v Zagrebu.

Ameriški trgovinski minister Sinclair Weeks pri predsedniku Titu

Nizozemske težave

Finančni minister je napovedal nove davke in takse da bi zmanjšali proračunski primanjkljaj 745 milijonov

Haag, 17. sept. (Reuter). Ob začetku zasedanja parlamenta je nizozemska kraljica Julijana izjavila, da bo nizozemska vlada v okviru OZN podpirala sleherni iskreno prizadevanje, da bi prišlo do popuščanja mednarodne napetosti, da bi popravili krivice in okrepili mir, in da bo treba v novem parlamentarnem letu posvetiti mnogo pozornosti skupnemu evropskemu trgu, EVROATO-

MU in Gospodarski zvezi Beneluxa. Zatem je kraljica Julijana poudarila, da je bilo »ravnovesje nizozemskega narodnega gospodarstva porušeno spričo nazadovanja valutnih rezerv in razvoja tržišča kapitala«. Kraljica je pripomnila, da je treba v okviru proračuna za 1958 obnoviti to ravnovesje.

Finančni minister Hefstra je predložil danes parlamentu ekspezo o proračunu za 1958. Izjavil je, da pričakujejo v tem proračunskem letu primanjkljaj 745 milijonov guldenov, pripomnil pa je, da vlada pripravlja ukrepe, s katerimi bodo, če jih bodo uveljavili, zmanjšali ta znesek na 615 milijonov guldenov. Ti ukrepi bi obsegali znižanje vladnih stroškov v okviru obveznega socialnega zavarovanja brezposelnih, zvišanje davka na premoženje, na cigarete, televizijske sprejemnike, avtomobile in motorna kolesa. Minister je tudi rekel, da je treba čimprej povečati nizozemske rezerve zlata in tuje valute, ki so se skrčile spričo povečanja uvoza in nazadovanja izvoza.

Razgovori med Britanijo in Francijo

London, 17. sept. (AP). Danes so uradno objavili, da se v Londonu med predstavniki Velike Britanije in Francije začeli razgovori o vrsti mednarodnih vprašanj, ki zanimajo obe deželi. Francijo zastopa na pogajanjih generalni sekretar zunanjega ministrstva Louis Joxe, Veliko Britanijo pa stalni državni podsekretar v zunanjem ministru Frederic Hoyer Millar.

ZAČETEK IZREDNEGA ZASEDANJA FRANCOŠKE POSLANSKE ZBORNICÉ

Zmeda - glavna značilnost

Na prvi seji manj ko polovica poslancev — »Franc Tireur« meni, da novega statuta za Alžir ne bo mogoče uveljaviti, tudi če bi ga parlament sprejel

Pariz, 17. sept. (AFP). Francoska poslanska zbornica se je danes popoldne zbrala na izrednem zasedanju, da bi pretehtala splošno gospodarsko politiko vlade in osnutek okvirnega zakona za Alžir. Današnji prvi seji prisostvuje manj ko 200 poslancev izmed skupno 598. Medtem ko so lože za občinstvo polne do zadnjega kotička. V skupščinski dvorani je mirno, po hodnikih Bourbonske palače pa vneto razpravljajo o vprašanjih, zaradi katerih je bilo sklicano izredno zasedanje skupščine.

Izredno zasedanje parlamenta se je začelo samo nekaj ur pred začetkom dela Generalne skupščine OZN v New Yorku, na dnevnem redu katere je alžirsko-francoski spor na vrhu seznama velikih mednarodnih problemov. Pariški politični krogi sodijo, da čaka vlado težavna in tvegana debata. Ministrski predsednik Bourges-Maunoury bo, kot vse kaže, pristopen sprožit vprašanje zaupnice in tako povežati usodo svoje vlade z odobritvijo že uveljavljenih gospodarskih reform in sprejema osnutka statuta za

Alžir. V Bourbonski palači zato pričakujejo srdite politične spopade. S serijo reform v zvezi z »gospodarskim ozdravljenjem« dežele, predvsem pa z devalvacijo franka in protislovno politiko cen in mezd je vlada vzbudila splošne proteste v vrstah sindikatov, kmetovalcev, delodajalcev in poslancev malone vseh političnih grupacij, zastopanih v parlamentu. Okrog 290 poslancev, ki so zahtevali izredno skupščinsko zasedanje, je dejansko obsodilo vladne reforme. Zato čaka ministra

Nujni ukazi iz Pariza

Francoski rezident Robert Lacoste hoče onemogočiti sleherni manifestacijo na javnih mestih v Alžiru

Pariz, 17. sept. (Tanjug). Začetek izrednega zasedanja francoske poslanske zbornice v Parizu je bil v znamenju skrajno napetega položaja v vrstah evropskega prebivalstva in izrednih policijskih ter vojaških varnostnih ukrepov v Alžiru. Združenja francoskih naseljencev so najostreje obsodila vladni program, ki predvideva, da bi v dveh letih v Alžiru vzpostavili osrednjo zakonodajno skupščino in izvršno oblast na podlagi enotnega volilnega telesa Francozov in Alžircev. Iz protesta proti takšnim načrtom so združenja naseljencev proglasila za jutri enodnevno splošno stavko.

Politična stavka je v nasprotju z zakonom, je poudaril socialistični voditelj Lacoste, »in vojaške ter policijske sile so pooblašene, ukreniti vse potrebno proti takšnim demonstracijam.« Francosko alžirsko poveljstvo je v naglici poslalo okrepitve z bojišča v notranost Alžira. Pehotne padalske in tankovske patrulje križarajo zdaj po ulicah Alžira. Poveljnik tega mesta general Massu je zagrozil voditeljem kolonističnih organizacij, da bo »njihovo stavko uničil z isto okrutnostjo, kakor stavko Alžircev na začetku februarja letošnjega leta.«

Minister rezident Robert Lacoste je prispel danes iz Alžira v Pariz, toda takoj po prihodu je poslal nujno naredbo policijskim in vojaškim poveljnikom, naj onemogočijo sleherni množično manifestacijo na javnih mestih.

Uporniki in diverzanti pa so po drugi strani danes nadaljevali napade na celotnem alžirskem ozemlju. Tako so uporniki ponovno obkolili mesto Tiaret na zahodu, v pogorju Velike Kabilije pa se bijejo hudi boji med alžirskimi in francoskimi enotami.

Obisk naše sindikalne delegacije v Parizu

Pariz, 17. sept. (Tanjug). Delegacija Zveze sindikatov Jugoslavije pod vodstvom podpredsednika Ivana Božičevića je prispela danes v Pariz na desetdnevni obisk francoski Generalni konfederaciji dela.

Med svojim obiskom v Franciji bo imela jugoslovanska sindikalna delegacija z voditelji Generalne konfederacije razgovore o nadaljnjem razvoju sodelovanja med sindikati obeh dežel, o izkušnjah sindikalnega gibanja kakor tudi o splošnih vprašanjih, ki zanimajo delavce v Jugoslaviji in Franciji. Delegacija bo obiskala tudi več industrijskih centrov in delavskih kolektivov izven Pariza.

Zasedanje Medparlamentarne unije

London, 17. sept. (Reuter) Na današnji popoldanski seji Medparlamentarne unije so razpravljali o gospodarskih vprašanjih. Sovjetski delegat Sokolov je predlagal, naj bi pod pokroviteljstvom OZN sklicali mednarodno evropsko konferenco, na kateri bi med drugim govorili o mednarodnem gospodarskem sodelovanju, o diskriminatorskih ukrepih v mednarodni trgovini in o vprašanju mednarodnih kreditov.

Državni udar v Siamu

Oblast je prevzel maršal Sarit Tanarat, dosednji predsednik vlade Pibul Songram pa je, kakor poročajo iz diplomatskih krogov, zapustil deželo

Bangkok, 17. sept. (Reuter-AP). V Siamu je bil danes izvršen državni udar. Iz diplomatskih krogov poročajo, da je dosednji predsednik siamske vlade Pibul Songram zapustil deželo. Oblast je začasno prevzel vrhovni poveljnik siamskih oboroženih sil maršal Sarit Tanarat, ki je davi razglasil v deželi izredno stanje in pozval vlado, naj odstopi.

Poziv maršala Sarita, naj vlada odstopi, sta spremljala prihod tankov v Bangkok in obkolitev glavnih vladnih poslopj. Prav tako so bile postavljene vojaške straže okrog vseh policijskih postaj. Doslej ni vesti o nemirih in spopadih. Nekaj ur po prihodu čet v mesto in proglasitvi izrednega stanja je maršal Sarit sporočil po siamskem radiu, da je dosedanja vlada Pibula Songrama strmoglavljena.

Rekel je, da je vojska to storila zaradi nesposobnosti Pibula

policijskega poveljnika generala Fao Srianaoda, naj organizira vlado ali odstopi. Ko je kmalu po polnočni ministrijski predsednik Songram že drugič zavrnil zahtevo, naj odstopi, so v Bangkok prišle tankovske enote in obkolile palačo predsedstva vlade, zatem pa druge državne ustanove. Vojska je tudi nemudoma prevzela kontrolo nad telefonsko centralo in radijsko postajo.

V dobro poučenih krogih sodijo, da bo prišlo do sestave koalicijske vlade, ker so to vojaški funkcionarji zahtevali od Songrama. Na čelu nove vlade bosta, sodijo ti krogi, Sukit Nimanheiman, prvak unionistične stranke, ki ga podpira maršal Sarit, in voditelj demokratske stranke in bivši ministrijski predsednik Nal Kuang Afaivong. Ta dva politika podpirata pakt SEATO in smatrajo ju za prozahodno orientirana. Do državnega udara v Siamu je prišlo tik pred konferenco vojaških svetovalcev pakta SEATO, ki bi jo moral jutri v Bangkoku začeti maršal Songram. Trdijo, da je poveljnik oboroženih sil maršal

Sarit takoj po državnem udaru obvestil ameriškega veleposlanika, do dosedanja zunanepolitična smer Siama ne bo spremenjena.

V državnem udaru so sodelovali vsi trije rodovi vojske. Maršal Sarit si je v zadnjih dneh zagotovil podporo mornarice in letalstva, medtem ko so poveljniki kopenskih enot že od začetka spora med Saritom in Songramom podpirali prvga. Maršal Sarit je star 49 let in pod njegovim vodstvom je bil 1947. izvršen državni udar, s katerim je prišel na krmilo Pibul Songram. Pred šestimi leti je maršal Sarit tudi pomagal Songramovi vladi, da je zadušila upor v mornarici. Bil je član vseh vlad, ki jih je sestavil Pibul Songram. Sarit Tanarat je direktor 21 poslovnih družb, med njimi tudi Azijske banke.

Dobave ZDA za Siam ne bodo ustavljene

Washington, 17. sept. (Reuter) Uradni predstavnik zunanjega ministrstva Lincoln White je danes izjavil, da je državni udar v Tajski (Siamu) notranji politični dogodek, ki ne bo škodoval SEATO paktu. White je dejal, da dobave ameriške vojske pomoči Tajski ne bodo ustavljene.

Maršal Sarit Tanarat

Songrama, da bi normaliziral politični položaj v deželi in zato, ker bi njegov nadaljnji obstanek na krmilu še bolj oteževal položaj. Pripomnil je, da ga je kralj imenoval za vrhovnega poveljnika in mu ukazal, naj zaščiti prestolnico. Maršal Sarit je tudi pozval prebivalstvo, naj ostane mirno in pripomnil, da bodo s tuji ravnali pravično. Pozval je tudi guvernerje pokrajin, naj sodelujejo z njim, naj zagotove prehrano prebivalstva in preprečijo navijanje cen. Vsi državni funkcionarji, ki ne bodo sodelovali z novo oblastjo, je rekel Sarit, bodo strogo kaznovani.

Spor med vlado Pibula Songrama in vojsko se je začel 21. avgusta, ko je maršal Sarit odstopil s položaja obrambnega ministra, zahtevajoč od ministrskega predsednika Songrama, naj odstavi

Z VSEH STRANI SVETA

FRANCIJA

DOLŽNIKI IN UPNIKI OEEC
Pariz, 17. sept. (Reuter). Kakor je stični objavila Organizacija za evropsko ekonomsko sodelovanje (OEEC), je bila avgusta meseca največji dolžnik evropske plačilne unije, Velika Britanija s primanjkljajem 177,8 milijona dolarjev. Sledi ji Nizozemska s primanjkljajem v znesku 106,3 milijona dolarjev. Največji upnik v tem mesecu je bila Zahodna Nemčija z 28,8 milijona dolarjev.

POLJSKA

MONGOLSKI OBISK
Varšava, 17. sept. (Tanjug). Sem je danes prispela na uradni dvodnevni obisk delegacija vlade Mongolske ljudske republike pod vodstvom ministrskega predsednika Jumžagijina Cedenbaha.

VZHODNA NEMCIJA

VOHUNSKI PROCES
Berlin, 17. sept. (Reuter). Kakor piše vzhodnonemški časnik »Neues Deutschland«, se je v Vzhodnem Berlinu začela sodna razprava proti skupini ljudi, ki so bili obtoženi, da so delali za ameriško obveščevalno službo. Obtožnica jih bremeni, da so organizirali protirevolucionarne skupine, ustanavljali skladišča orožja ter odajne radijske postaje na ozemlju Vzhodne Nemčije. Glavna obtožbenca sta Friedrich Wihe in Werner Chrobok, o katerih pravijo, da sta delala

INDIJA

ZRTVE POPLAV
New Delhi, 17. sept. (AFP). Zaradi močnega deževja v zadnjih dneh se je na področju Ambala (država Pendžab) in na področju Meerut, nekaj 30 km od New Delhija, porušilo več hiš, pri čemer je izgubilo življenje 38 ljudi.

JAPONSKA

NOVI PROTESTI PROTI ATOMSKIM POSKUSOM
Tokio, 17. sept. (AFP). Japonska Konservativna stranka je poslala Sovjetski zvezi in ZDA poziv, naj takoj opustita svoje atomske poskuse. Oba poziva so danes v pismih poslali predsedniku Eisenhowerju in prvemu sekretarju KPSS Hruščevu. V Tokiu je prišlo danes znova do protestnih zborovanj proti atomskim poskusom. Protestna zborovanja so bila tudi v drugih japonskih mestih.

ZDA

HARRIMAN OČITA DULLESU
New York, 17. sept. (Reuter). Guverner države New York Everett Harriman je sinoči obtožil zunanjega ministra Dullesa, da krati ameriškemu narodu pravico, da bi bil seznanjen s dogodki na Kitajskem. Ameriška zunanja politika ne bo postavljena na zdravo osnovo toliko časa, dokler ameriškemu narodu ne bodo dopustili, da zve kaj več kot samo tisto, o čemer Dulles meni, da je dobro, če ve.

Vino, kruh in politika

Nedavni neredi v južnih krajih Italije so bili posledica nizkih cen, ki jih nudijo trgovci vinogradnikom za vino — Letos hujša kriza kakor kdajkoli prej

(Od našega stalnega dopisnika)

Rim, septembra. Napetost v vinogradniških krajih Italije, ki je pred nekaj dnevi blizu Brindisija privedla do eksplozije, med katero sta bila v srditih spopadih med vinogradniki in policijo, ubita dva mlada kmeta in neka mezdna delavka — je prišla v osredje italijanskega političnega življenja. Levice je začela ostro kampanjo proti vladi, zahtevajoč med drugim, da je treba ostro kaznovati krivce tega prelivanja krvi, medtem ko skuša desnica zvaljati krivdo na »neodgovorne poklicne agitatorje«. Ta dogodek bo vsekakor ostal dolgo

časa na prizorišču italijanskega političnega življenja, še zlasti če upoštevamo, da se bliža datum, ko bo treba razpisati nove parlamentarne volitve.

V polemiki, ki se je razvnela v zvezi s temi dogodki v provinci Puglia, je prišla na dan vrsta podatkov, ki precej razsvetljujejo vzroke spopada.

PRIDELEK VINA NARASČA HITREJE KAKOR IZVOZ

V zadnjih letih pridelek vina stalno narasča. Medtem ko je znašal v letih 1936 do 1945 povprečno letno 35 milijonov hl, pa je lani dosegel 63,5 milijona hl.

Izvoz pa niti približno tako naglo ne narasča. Lani so izvozili 1.084.000 hl vina ali samo 700.000 hektolitrov več kot predlanskim. Izpodbita so bila tudi mnenja, da razvoj izvoza vina zavira povečana domača potrošnja. Poudarjeno je bilo tudi, da je glavna ovira izdelava umetnih vin, ki se je razširila na vsem italijanskem polotoku.

Kriza se je še bolj zaostрила spričo lanske izvrstne letine. Tako so se zaloge na zahodni Siciliji in v Apuliji, v krajih, kjer je prodaja vina življenjsko važno vprašanje, povečala na 5 do 6 milijonov hl. Spričo tega so cene vina močno padle in v vinorodnih krajih je gospodarska kriza dosegla vrhunec. Toda čeprav pridelek narasča, cene pa padajo, vlada ni izdelala nobenega programa, ki bi kolikor toliko usmeril nadaljnji razvoj teh odnosov.

ZA LITER VINA — 26 LIR

Neredi v San Pietru so se začeli, brž ko so posredovalci pričeli ponujati po 2600 lir za hl vina. »Da bi krili stroške in zaslužili vsaj minimum, bi bilo treba določiti začetno ceno vsaj 4000 lir za hektoliter, pripominja dopisnik lista »Il Giorno«.

Političnega učinka teh dogodkov ni treba preceňiti, vendar ni moč prezreti dejstva, da okrog 12 milijonov vinogradnikov tako ali drugače tarejo iste nadloge. Vedeti je treba tudi, da zavzema vinogradništvo okrog 12% italijanske kmetijske proizvodnje. Za ureditev tega vprašanja predlagajo z raznih strani celo vrsto najrazličnejših čisto tudi nasprotujočih si ukrepov. Ni dvoma, da bo Zolljeva vlada morala nekaj ukreniti, da bi pridelovalcem vina zagotovila vsakdanji kruh. Na koncu je treba še pripomniti, da je letošnja kriza znatno hujša od doslej največjih kriz te vrste v tej deželi, ki so bile leta 1909 in 1951/52.

Longebien, septembra

V svetli, s fluorescenčno lučjo osvetljeni sobi dr. Björnena je zazvonil telefon. Zvonil je vztrajno, neprenehoma.
»Halo, je tam bolnišnica v Longebienu?«
»Da, tu dr. Björnena... Kdo je tam...?«
»Tu ribiška ladja Severna kraljica. Plovemo 80 milj južno od Spitzbergena. Na krovu imamo dva bolnika. Vašo pomoč potrebujemo...«
»Dobro, opišite simptome. Izmerite jima temperaturo... Če bolnika lahko govorita, naj se oglasita po radijskem telefonu...«
Dr. Björnena gleda skozi okno v temo in led. Daleč nekje, na odprtem morju, v polarni temi išče neka ladja pomoč od njega, ki je priklenjen na to majhno svalberdsko naselje. Iz Longebiena ne more nikamor. Vsi fjordi so zaledeneli, niti najpogumnejši traper si ne bi upal kreniti pri 38° pod ničlo čez ledeno gore...
Toda kljub temu lahko pomaga. Na njegovi mizi stoji telefon, povezan z radijskim oddajnikom, in vse ribiške ladje, ki pozimi plujejo po Lednem morju, vedo, da jim lahko pomaga...
Kakor v kakem dramatičnem, razgibanem filmu narekuje dr. Björnena recepte, meri temperaturo ne glede na oddaljenost pacientov, ne glede na njihovo narodnost

PISMO S SEVERA

in poklic. Tako malo zdravnikov je na teh morjih...
»Hvala, doktor. Našim ljudem se je obrnilo na bolje. Dali smo jima zdravila, ki ste jih priporočili. Vročina se je unesla. Nadejamo se, da se bo vse dobro izteklo. Plujemo dalje. Jutri vas bomo obvestili, kako se počutita bolnika.« — sporoča »Severna kraljica...«
»Srečno pot.« pravi dr. Björnena in odloži telefonsko slušalko. Vendar je nekaj dosegel. Čeprav je okovan od zime in ledu...
In zatopil se je v svoje delo. Telefon spet zvonil.
»Halo, tu jašek Ester. Dr. Björnena tam? Nesreča se je pripetila. Velik kos premoga se je utrgal. Rudar...«
»Brž ga pripeljite z avtomobilom v bolnišnico...«
In medtem ko avtomobil drvi po cesti, zavzdigne dr. Björnena preplah v svoji majhni, toda zelo moderni bolnišnici. Se stre so že v belih haljah. Luči v operacijski dvorani so prižgane.
Prinesli so ranjenca, rudarja v mokri, od premoega počnelni delovni obleki. Nosila so krvava...
»Na operacijsko mizo.«
Alarmni zvoci so utihnili. Tema je zagnjala stvari in ljudi. Dr. Björnena je ugasil luči v operacijski dvorani. Počivat je šel. Zgoraj v bolniški sobi ranjeni rudar še vedno trdno spi. Nogo mu bodo rešili. Potrebno bi bilo obvestiti njegove svorce. Toda ali ne bi bilo bolje, če jih ne bi vznemiril? Björnena je sklenil molčati, vsaj dotlej, dokler izid kirurškega posega ne bo znan...
V rdeči, dolgi baraki je ples. Vsi so zbrani. Sobota je. Gramofon. In malo ženski. Pa vendar morajo plesati. Vsak bi naj plesal vsaj enkrat. Tudi dr. Björnena je tu. Plešejo, pojejo. In pijejo.
»Doktor, samo za hip prosim.« ga pokliče v stran neki delavec. Saj poznate Olafa Nilssena, tistega, ki stanuje z mano?«
»Ja, kaj pa je z njim?«
»Nekaj ni v redu, molči ko grob. Nobene ne reče.«
»Kako dolgo že ne govori?«
»Ze več dni molči ko riba. In delati noče več. Pa prav čudno se obnaša, vse svoje stvari zmeče iz omare, jih razpostavi po tleh, potem jih pa spet vse pospravi.«

Mož v svetilniku

»Kako dolgo se že to vleče?«
»Ze mesec dni je tega. Nisem si mogel priti na jasno, kaj mu je, toda kaže, da je zbolel...«
»Dobro. Popazil bom nanj,« pravi Björnena.
Zdaj je ples, zdaj moraš biti vesel. Tudi Olaf je tu. V kotu sedi in s čudnim pogledom nemo opazuje navzoče.
Björnena ve: Olaf je novi pacient. Naslednji dan ga pokliče na pregled. Zaplete ga v razgovor. Razgovor traja dneve in dneve. In zaleže. Včasih pa tudi ne. Spodaj v kleti imajo prostor s trdo posteljo in velikimi usnjenimi pasovi...
»Lani sem imel sedem primerov med 800 delavci. Več kot je povprečje na Norveškem. Toda to je tu tudi razumljivo, mar ne?«
»Toda, mi je rekel ob koncu razgovora Björnena, »tudi bolj veselo opravke imamo, kot so ti, o katerih sem vam govoril. Minulo zimo se je v tej bolnišnici rodilo pet otrok. Pet svalberdskih prebivalcev... Bilo je jokanja in kričanja, toda vse se je dobro zaključilo... Le ene stvari ni bilo. Daril. Sorodniki in prijatelji, ki so jih hoteli poslati, so morali počakati na sončne dni...«
Bolnišnica Longebien sveti kakor svetilnik sredi brezmejnega temačnega morja. Björnena je mož v svetilniku in prizadeva si, da bi svetil. Zivko Milčič

Koper najpomaga Reki

Koprška luka nujno potrebuje tudi železniško zvezo

Dela v koprski luki za zgraditev severne obale, kjer bodo lahko pristajale čezmorske ladje, že lepo napredujejo. Sesalni bager »Peter Klepec« dan za dnevno obalo in s tem materialom gradi nasip, ki bo zapiral Skočjanski zaliv. Če bodo dovala, bo sredi prihodnjega leta dolžni 135 m zgrajen in bodo ob velike ladje.

Ze zdaj, ko koprška luka lahko sprejme le manjše ladje, se spričo obremenjenosti reške luke promet stalno dviga, četudi je še skromen. V prvem letošnjem polletju so pretvorili v Koprju 12.775 ton blaga nasproti 4665 tonam v lanskem prvem polletju. Zdjaj je na primer v Koprju vskladiščenih 13.000 bal bombaža, ki so ga pripeljali z manjšimi ladjami z Reke, da razbremenijo tamošnja skladišča. Ko pa bo zgrajena nova obala, bodo velike ladje z bombažem lahko neposredno pripeljale blago v Koper.

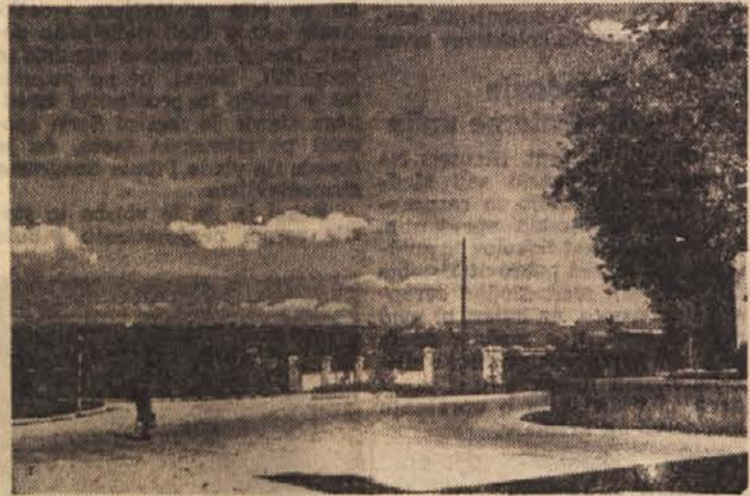
REŠKO LUKO JE TREBA CIMPREJ RAZBREMENITI

Naš pomorski blagovni promet se zadnja leta razvija mnogo hitreje, kakor so še nedavno sodili izraziti optimisti. Gre predvsem za Reko, ki ta promet čedalje teže zmaguje. Vse pa kaže, da bodo potrebe v kratkem še mnogo večje, zlasti ob naglem razvoju naše blagovne izmenjave z deželami. Bližnjega vzhoda, Azije in zlasti Kitajske. Jugoslavija je pred kratkim odprla novo redno zvezo Jadran-Severna Kitajska, v katero vključuje novozgrajene velike tramperje. Ta nova zveza bo pritegnila tudi blagovni promet drugih srednjeevropskih držav (zlasti Češkoslovaške, Madžarske), ki prav tako razvijajo svoj promet s Kitajsko. Da bo Reka zmogla ta rastoči tranzitni promet, ji je treba pomagati s preusmeritvijo domačega blagovnega prometa skozi druge luke Severnega Jadrana, kajti tranzitnega prometa nikakor ne smemo odklanjati. Ta preusmeritev pa je v večjem obsegu možna le s povečanjem zmogljivosti drugih luk Severnega Jadrana.

Ze lani, ko je blagovni promet Reke dosegel 3,69 milijona ton nasproti 2,8 milijona ton dve leti prej in 1,79 milijona ton leta 1950, je bila reška luka obremenjena, letos pa računajo, da bo morala Reka obvladati blizu 5 milijonov ton prometa. Ze v prvem letošnjem polletju so na Reki izkrcali in vkrcali nad 2 milijona ton blaga, to je pol milijona več, kakor v lanskem prvem polletju. To pa je že več, kakor zmore re-

škimi prevozom ne bo več mogoče obvladati prometa. Gradnja železniške zveze Hrpelje-Koper v dolžini 37 km bi v primerjavi z gradnjo nove železniške postaje na Reki (s premetitvijo rafinerije) ter z razširjenjem luke predstavljala le majhen izdatek, ki bi bil vseskozi rentabilen. Rentabilnost bi progli zagotovil že sam

luški promet. Železniške razdalje pa so deloma ugodnejše kakor do Reke, kar velja zlasti za relacijo Jesenice-Nova Gorica-Koper. Tako bi Koper s pristaniščem in železniško zvezo pomagal reševati kritični položaj zaradi preobremenjenosti reške luke, še bolj pa reške postaje in proge Reka-Zagreb. F. S.

Koper, v ozadju Debell rt

UVOZ PO VSEJ SILI

MIMO DOMAČIH PROIZVAJALCEV

»Tiha vojna« med domačo industrijo ladijskih motorjev in podjetji za rečni promet — Tuja tvrdka opozarja naše podjetje, da lahko zahtevano blago nabavi doma z ugodnejšimi pogoji

Od Zvezne industrijske zbornice so nedavno zahtevali, naj zniža uvozni koeficient za 18 ladijskih motorjev, ki jih potrebujejo za nove ladje jugoslovanskega rečnega brodarstva. Razlog: motorje je treba uvoziti, ker jih naša industrija ne proizvaja.

Toda pokazalo se je, da to ne drži. Izmed zahtevanih osemnajst motorjev, jih šest najmanjše moči že serijsko proizvaja tovarna »Torpedo« na Reki, ostalih 12 močnejših pa lahko izdelata »Jugoturbina« iz Karlovca. To so pred nekaj dnevi izjavili predstavniki »Jugoturbine« v Industrijski zbornici. In ne samo to: začudili so se, ko so slišali, da so uvozniki »Brodoinpeks« in »Tehnomerc«, izjavili, da »Jugoturbina« takšnih motorjev ne more izdelati...

Znižanja uvoznega koeficienta na motorje seveda po vsem tem niso odobrili. Toda predstavniki »Jugoturbine«, ki so prišli v Beograd, so ob tej priložnosti povedali marsikaj, kar ni v čast našim podjetjem za rečni promet, in sicer o temi: uvoz ladijskih motorjev po vsej sili, ne glede na to, da jih je moč kupiti tudi doma.

Pred štirimi leti je »Jugoturbina« kupila od znane švicarske tvrdke »Sulzer« licenco za proizvodnjo ladijskih Dieslovih motorjev. Pred tem je prišlo do dolgotrajnih posvetovanj podjetji, ki bi prišla v poštev kot potrošniki. S pomorskimi brodarstvi so podjetji je bilo vzpostavljeno kasneje popolno sodelovanje. »Jugoturbi-

na« zdaj zanje na veliko proizvajata Dieslove motorje in naročniki so z njimi zadovoljni. To je najbolj razvidno iz tehle podatkov. Motorji tovarne iz Karlovca delajo že na dvanajstih pomorskih ladjah, do 1961. pa so sklenili pogodbe v vrednosti 1200 milijonov din.

S podjetji rečnega prometa pa so odnosi povsem drugačni.

»Dve leti smo molčali, zdaj pa mislimo, da je tega že dovolj,« pravijo o tem predstavniki »Jugoturbine«. »Podjetja za rečni promet nikakor ne želijo imeti poslovnih odnosov z nami. Kaj je vzrok tega, ne vemo, držijo pa, da so bili vsi naši poskusi, da bi na vsezi stike z njimi, neuspešni; medtem pa motorje, ki jih lahko mi izdelamo, uvažajo.«

To se zlasti, kakor izjavljajo v tovarni, nanaša na dve naši največji rečnobrodarski podjetji: Jugoslovansko rečno brodarstvo iz Beograda in Donavski Lloyd iz Siska. To so, mimogrede rečeno, tudi največji investitorji v rečnem prometu. Tvornica celo ni dobila nobenega odgovora na svoje ponudbe glede izdelave motorjev, čeprav to zahteva vsaj poslovnih običaj.

TUJA TVRDKA OPOZARJA

»Nekatere stike z Jugoslovanskim rečnim brodarstvom smo sicer imeli — pravita ing. Bojan Kancler, vodja konstrukcijskega urada za motorje in šef prodajnega oddelka Dieslovih motorjev »Jugoturbine« Vjekoslav Stanić — toda to je bilo samo formalno. Človek dobi vtis, da so nam ponudbo poslali samo zato, da bi negativni odgovor lahko uporabili kot argument, s katerim bi dobili uvozni koeficient. Odgovor pa je moral biti negativen: od nas so zahtevali »takojšnje« pošiljke, taisto blago pa so naročali na tujem z enoletnim rokom. Razen tega zahtevani motorji po tehničnih podatkih natančno ustreza proizvozu neke tuje tvrdke, tako da ga razen nje nihče ne bi mogel prodati. Po drugi strani so naše pravočasne ponudbe brez kakršnihkoli razgovorov in morebitnih pogajanj zavrnili.

Kako čudno je to, najbolje kaže pismo, ki ga je švicarska tvrdka »Sulzer« poslala lani Jugoslovanskemu rečnemu brodarstvu kot odgovor na ponudbo o izdelavi ladijskih motorjev.

»Prejeli smo Vašo ponudbo z dne 15. minulega meseca — piše drugim tvrdka — in se vam najlepše zahvaljujemo zanjo. Kot vam je verjetno znano, smo dali podjetju »Jugoturbina« — Karlovca licenco za gradnjo takšnih

MALA STATISTIKA

POTROŠNIŠKA POSOJILA

• Zadolževanje na račun bodočih dohodkov je zdrav gospodarski pojav, kadar prenesemo sedanja bremena na prihodnost ter si zaradi tega a povečano prizadevanostjo pri delu skušamo povečati dohodek. Tako je na primer kupovanje na obroke eden izmed prevladajočih načinov gospodarjenja v Združenih državah Amerike, a tudi pri nas se je za močno razširilo, saj vemo, da je težko najti dva poroka, ki sta potrebna, kadar hočemo najeti potrošniško posojilo.

• Zadolžimo pa se seveda lahko tudi gospodarsko neupravičeno, lahko miselno, in sicer če kupimo na obroke predmet, ki ga ne potrebujemo nujno in torej samo podležemo vplivu velike vste denarja, ki ga dobimo kot posojilo. Še bolj podrobnejša analiza bi povedala, koliko ljudi kupujejo nujne predmete in koliko druge, ki jih ni šteti med nujne.

• Konec lanskega leta je koristilo potrošniško posojilo v naši državi 1.666.000 ljudi, skupna vsota posojil pa je presegla 45 milijard dinarjev. Bila je znatno višja kot leto poprej, ko je znašala 28 milijard. Delno je to zvišanje odraz manjše kupne moči — 1908 dinarjev iz l. 1956 je bilo po listi življenjskih stroškov enakovredno 951 din iz l. 1955 — v večji meri pa pomeni prehod od gotovniškega in kreditnemu sistemu gospodarjenja.

• Potrošniško posojilo vzamejo predvsem delavci in uslužbenci. Teh je bilo konec septembra

1956 v državi dva in pol milijona, sta imela potrošniški kredit približno dva zaposlena od treh. Približno ena zaposlena od treh, ki če in drugi prejemki za delo, ki jih je izplačala Narodna banka, so znašali po evidenci gotovniškega prometa v l. 1956 34 milijard dinarjev, kar pomeni, da so posojila znašala okroglo 12,5% skupnih prejemkov delavcev in uslužbencev.

• Osebe, ki so imele potrošniško posojilo konec l. 1956, so bile zadolžene povprečno za 26.000 din, leto poprej pa za 20.300 din.

• Narodna banka je dajala predvsem večja posojila. In sicer povprečno 34.000 din. Po drugih kreditnih ustanovah, kot so odobrili največ kreditnih zahtev, je znašala ta vsota 27.000 din, medtem ko so trgovske posodice svojim kupecem povprečno po 15.000 din.

• Zanimivo je, da so tri četrtine koristnikov vzele potrošniško posojilo za manj kot leto dni, to so se zadolžili povprečno za 16.000 din. Tisti, ki so vzele posojilo za 12 do 24 mesecev, so dajali povprečno 35.000 din, tisti, ki ga bodo vračali preko 3 let pa so se zadolžili za povprečno 55.000 dinarjev.

• Obstojte tudi razlike med vdeleženo izposojenih zneskov po ladijskih republikah. Najmanj so vzele delavci in uslužbenci na Hrvaškem in sicer povprečno po 22.000 din, največ pa v Crni gori, kjer pride na enega vsaj 40.000 din. V Sloveniji je bila vsota povprečne zadolžitve konec lanskega leta 27.000 din.

motorjev. Prvi tamljak izdelani motorji so bili nedavno končani in naša pričakovanja so bila glede na kvaliteto te jugoslovanske proizvodnje presežena.

Zato vam lahko jamčimo, da lahko križete Vaše potrebe po ladijskih Dieslovih motorjih pri našem licenciarju. In dalje: »Pri vsaki vsega tega smo sklenili opustiti našo ponudbo glede zahtevanih motorjev, ker ste vi prav gotovo bolj zainteresirani na tem, da te stroje nabavite doma...«

»JUGOTURBINA« ZAHTEVA ISTE POGOJE

»Mi ne zahtevamo nikakršnega posebnega položaja glede na tiste, ki potrebujejo ladijske motorje — pravijo predstavniki »Jugoturbine«. »To je seveda nemogoče. Zahtevamo pa iste pogoje, kakor jih imajo ostale tvrdke in isteroke glede pošiljate, ki jih zahtevajo od tujih tvrdk.

Zahtevamo tudi, naj nam omogočijo, da bi dobili perspektivni načrt izgradnje rečnih ladij, da bi lahko naše ponudbe pravočasno pripravili, in naj o naši ponudbi razpravljajo. Često namreč poudarjajo, da so proizvozi »Jugoturbine« pretirano dragi v primerjavi s tujimi. Rečno brodarstvo pa ni še z nobeno tovarno razpravljalo o možnosti, da bi te proizvode pocenili.«

V Zvezni industrijski zbornici sodijo, da ni treba odobriti znižanja uvoznega koeficienta za proizvode, ki jih lahko izdelata naša industrija. To velja tudi za mnoge ladijske motorje. Pri tem tudi poudarjajo, da so naši proizvozi te vrste dražji od tujih, vendar pomnimo, da, če bi jih lahko vsebodali pocenili, kar bi bilo moč doseči, če bi domačo industrijo bolj zaposlili. S. Tadić

Zabeleženo

Karteliranje cen

V Združenju jugoslovanskih železarn je določen del predstavnikov železarn postavil vprašanje enotnih cen za vse vrste izdelkov domačih železarn. Težko je razbrati namen tega predloga, ker zanj ni nobenih utemeljenih razlogov.

Predlog o enotnih cenah sam po sebi močno diši po karteliranju cen. V sebi nosi več nevarnosti. Pomeni o bistvu zanikanje konkurence in prizadevanje železarn za kakovost proizvodov. Za tako »bratsko sožitje« na tržišču spriču razmer v našem železarstvu, ki šele dohaja sodobni železarski svet, tako po količini, izkoriščenosti kapacitet kot po kvaliteti, ni prav nobenih vzrokov. Enotne cene bi samo zavirale prizadevanja večjega številca železarn, ki se zlasti o zadnjih letih čedalje bolj trudijo, da izboljšajo kakovost proizvodov. O destimulativnosti tega predloga ni treba posebej gonoriti, saj bi enotne cene pahnile železarne o mrtvilo in samozadovoljstvo ter jim dale o roke neupravičen monopol.

Zanimivo je, da si železarne z bolj razvito organizacijo dela, tradicijo in razvojimi težnjami, enotnih cen prav nič ne želijo. Jeseniški železarji n. pr. odklanjajo tak poskus karteliranja še posebno zato, ker pomeni o bistvo grobo omejevanje o pravice kolektivno in njihovih samoupravnih organov. Nasprotno od nepričljivega dokaza, da bi enotne cene pomenile zagotovitev stabilnosti in preprečevanje naraščanja cen, je deliko bolj tehten odgovor, da bi tako karteliranje zaviralo vsa prizadevanja za njihovo zniževanje in bi dejansko negiralo ose gospodarske zakone. Ki delujejo tudi izven železarstva. Zaradi upravičenega odpora nekaterih železarn najbrž ne bo prišlo do uresničitve tega predloga. Karistno pa je opozoriti na take pojave in sklodljivo predloge, saj o naših gospodarskih organizacijah in združenjih žal niso rano redki. —dV

NAMESTO »LJUDJE MED SEBOJ«

DVA PODPISA S SVINČNIKOM

Nekdo je potrkal na vrata. Vstopila je ženska srednjih let. Na obrazu, s komaj opaznimi sledovi porokbe ali nečesa podobnega, sem šele čez nekaj časa začuden opazil tudi znane poteze in spoznal v njej svojega nekdanjega soseda, iskala je novinarja, da bi dal v javnost njen primer in, ji s tem pomagal, da bi se njena zadeva, zaradi katere je prišla vendarle kakšno premaknila z mrtve točke. Da bi tako prišla do svojih pravic, predvsem pa do zaposlitve.

Zgodiščeno v nekaj stavkih, je njena zgodba približno naslednja: Za seboj ima 26 let službe in približno prav toliko tudi članstva v naprednem sindikatu. Pred vojno je delala v tovarni, ki ima za seboj bogato revolucionarno tradicijo. Po vojni je opravila strokovne izpite in je bila med drugim skoraj tri leta zaposlena kot evidentna blagajničarka v nekem velikem ljubljanskem gostinskem podjetju. Na vsejužjski manifestaciji na Ostrinem leta 1954 je pijan šofer s tovornjaki pri prevozu ljudi zakrivil prometno nesrečo. Pri tem je bila hudo poškodovana in je za las ušla smrti. Dobil je težak pretres možganov in odprti sluh lobanje z vdorom v možgane. Vsega skupaj je imela 6 operacij in pri tem trikrat odprto lobanjo. Zaradi porokbe v glavi ji je tudi priznana začasna 50 odstotna delovna invalidnost.

Se preden se je podvržila zadnji plastični operaciji, ji je podjetje, kjer je bila zaposlena, odpovedalo službo, čeprav pred njeno nesrečo ni imelo nobenih pripomb glede njene dela. Posledica tega je — za nameček k bolečinam in hudi porokbi v glavi in na obrazu — da je zdaj že točno eno leto povrh vsega se brez dela in zaslužka in da je do zdaj utrpela že nad 100.000 dinarjev škode. Čeprav prejema podporo za začasno nezaposlene ter redne in izredne podpore sindikata. Okrogno sodišče v Ljubljani in tudi Vrhovno sodišče LRS sta ji za škodo, ki jo je utrpela pri nesreči, ter za bolečine priznala 300.000 dinarjev oškodovine. Vendar pa vse do danes, čeprav bodo prav te dni potekala od nesreče že polna tri leta, še ni prejela na ta račun niti dinarja, ker se podjetje, v čigar kamionu se je ponorežila, upira izplačilu. Opira se na okolnost, da ni bila član njihovega kolektiva, ker je priselila na njihov kamion, in meni, da zato tudi ne more nositi odgovornosti za njeno nesrečo.

Podal sem se najprej v podjetje, da bi slišal, kaj pravijo tam o vsej tej zadevi. Govoril sem s tovarniško upravnico: »Imate na splošno kakršne koli pripombe glede dela in obnašanja te tovarnice, dokler je bila pri vas v službi?« —Niti najmanjše stvari ji ne moremo očitati. Zelo se nam smili, toda mi nismo krivi za njeno nesrečo.« —Kot vzrok odpovedi ste navedli na prvem mestu velik padec prometa, toda na njeno mesto ste vzeli drugo blagajničarko?« —Nobenega padca prometa nismo navajali.« —Pred njo sem položil prepis originalne utemeljitve odpovedi, ki jo je podjetje predložilo občinskemu sindikalnemu svetu, kakor to zahtevajo predpisi, da bi si izposlovalo njegov pristavek na odpoved. Na njej je kot prvi vzrok naveden velik padec prometa. Umočnila je.

»Kljub dvema zdravniškima spričevaloma, da prizadeta tovarnica ni bila sposobna opravljati nočnega dela, je v zadnjih štirih mesecih pred odpustom po vaši zahtevi opravljala nočno službo po tri dni v tednu. Ali je tako? Vi pa ste od nje zahtevali, naj bi opravljala nočno službo skozi vse tedne, kakor vse ostale blagajničarke, in to celo pri kuhinjski blagajni, kjer je težje delovno mesto, kakor je bilo njeno dotodanj delovno mesto?«

»O kakem zdravniškem spričevalu mi sploh ni nitišar znanega. Prvic slišim o njem in prvič ga tudi vidim. Nočnega dela sploh ni opravljala. To lahko takoj dokazem s knjigo o opravilnem delu. Sicer pa po mojem mnenju delo od treh popoldne do polnoči sploh ni nočno delo. Druge so gobjraje, ker je na njih odpuščeno toliko več večernega dela. Videli pa smo jo zvečer v kavarni. Če lahko sedi zvečer v kavarni, lahko tudi dela!«

Ko smo skupaj z upravnico pregledali knjigo o opravilnem delu, smo ugotovili, da so navedbe prizadete tovarnice povsem točne in je prav ta knjiga dokaz več, da je zadnje štiri mesece v resnici delala približno po tri dni v tednu do polnoči, se pravi takrat, ko je bilo tudi največ prometa. Pa polnoči, se pravi takrat, ko je bilo tudi največ prometa. Pa polnoči, do polnoči, temveč tudi do ene ali do dveh po polnoči, to je do konca poslovanja in do obračuna po končanem poslovanju. Ali je to nočno delo ali ne, presodite sami.

Govoril sem še s predstavnikom sindikata v podjetju, s tajnikom občinskega sindikalnega sveta, ki je dal uraden pristavek za odpoved službenega razmerja, ter s posredovalnico za delo. Si poslednji zato, da bi izvedel, zakaj ta ženska toliko časa ne dobi nove zaposlitve.

Ugotovil sem, da sta bila sindikalna organizacija in upravni odbor v podjetju v sporu. Ko se je prizadeta tovarnica zaradi odpovedi pritožila na upravni odbor v podjetju, je ta njen odgovor priložila na upravni odbor v podjetju. Na sodišču se pravni posvetovalnici, kjer je prizadeta tovarnica iskala pravne pomoči, sta zastopnik sindikalne organizacije ter upravne odbora v podjetju prav tako zagovarjala podjetje. Češ da je pritožnica že itak sama iskala novo zaposlitev in da je bila zato odpoved spoznamna. Sodni organ je pritožnico nato zavrnil, češ, kaj se pa potem sploh še pritožuje. Prizadeta tovarnica pa je v resnici iskala drugo zaposlitev, toda ne protovoljno, ampak zato, ker je bila k temu prisiljena.

Pristanek na odpoved je podjetje prejelo od občinskega sindikalnega sveta še istega dne, ko je zanj zaprosilo. Podpisala sta ga v imenu komisije za dajanje soglasij pri odpovedi ladjni občinskega sindikalnega sveta in se en član plenuma, ne da bi bila člana te komisije in ne da bi komisija o tozadnji vlogi podjetja sploh razpravljala na svoji seji. Dva podpisava z navadnim svinčnikom in stvar je bila opravljena...

»Kako ste mogli dati pristavek na tako izrazito nesocialistično in nehumano ter nesocialno odpoved službenega razmerja?« sem vprašal tajnika občinskega sindikalnega sveta.

»V naši občini imamo okrog 37.000 zaposlenih in približno 240 sindikalnih podružnic. Nemogoče je, da bi občinski sindikalni svet podrobno obravnaval vsako vlogo za odpoved službenega razmerja pri tako številnih podjetjih. Za utemeljenost posamezne odpovedi je zato odgovorna v prvi vrsti sindikalna

podružnica v podjetju, ki prav tako daje svoj pristavek na odpovedi.«

»Po utemeljitvi, kakršno je dalo podjetje v svoji vlogi, je nadaljeval, »se v tem konkretnem primeru tudi ni dalo storiti nič drugega kakor to, da smo dali svoj pristavek, ker so bili razlogi navidezno povsem utemeljeni (velik padec prometa, odpoved trem uslužbencem hkrati in »lastna« želja prizadete, da si najde drugo zaposlitev). Kasneje, ker je bila prizadeta tovarnica pri nas pritožila, smo sklical sestanek, v katerem je bilo v podjetju ter sva ga tudi osebno udeležili. Ugotovili smo, da so pravi razlogi za odpust te tovarnice povsem drugič. Našega pristavka nistem mogel več prekritati, pač pa sem kljub temu, da so vsi prisotni zagovarjali odpoved in podpisali upravnico, izjavil, da bo zastopnik občinskega sindikalnega sveta v arbitraži glasoval proti odpovedi, če se bo prizadeta tovarnica pritožila. Pritožila pa se ni, njene pritožbe dila rok za pritožbo in uradnica na arbitraži njene pritožbe ni več sprejela. Delni vzrok za to je tudi v tem, da na odpovedi ni bilo nobenega pravnega poteka glede arbitraže, pač pa je bila navedena je pravica pritožbe na upravni odbor. Glavni pilerdura imajo pravico podpisovati namesto komisij, pač pa podjetja pa smo rešili še istega dne zato, ker smo jo prejeli zadnjega v mesecu in bi torej podjetje lahko odpovedalo službo še isti mesec dni kasneje, če vloga ne bi rešili še svinčnikom.«

»Navadno podpisujemo s črnim. Zgodila pa se, da smo podpisamo istočasno tudi kopije.«

Na posredovalnici za delo pa so povedali, da vstrano isčejo zaposlitev za to tovarnico in da jo še bolj vztrajno išče tudi sama. Toda, žal, vse doleže zaman, čeprav je sposobna za vsako lažje delo, ki ni nočno in ki ne zahteva težjih duševnih naporov. Ponekod je vzrok v tem, da rajši vzamejo kakvo mlajše dekle, ponekod največjo spet kak drug vzrok pa je v tem, ker se podjetja in ustanove na žalost na splošno branijo invalidov. Zdjaj jo bomo skušali zaščititi s pomočjo Biroja za rehabilitacijo invalidov.«

Trenutno zmanjšana delovna sposobnost zaradi nesreče in pa še predstoječa zadnja plastična operacija prizadete tovarnice ter do skrajnosti nehumani in nesocialni odnos do dilih ljudi v podjetju so bili torej vzrok, da se je ta ženska po tako hudi nesreči povrh vsega znašla na tleh, ki je vendar, dušnost pri odpovedih službenih razmerij ne bi več dopajali.

Menim pa tudi, da se treba privedi tovarniški povprašilnikov ne glede na to, če je v resnici zamudila rok za pritožbo na arbitražo. Za to so prav gotovo vsaj moralno, če se ne tudi kazensko, odgovorni vsi, ki so kakorkoli sodelovali pri tej krivični odpovedi.

Mile Smolinsky

Klopoteci nad žičnimi nasadi

PRED TRGATVIJO V ŽELEZNIH DVEREH

»Še nekaj dni, pa bomo začeli trgati od kraja. Zdad pa poigram le sladkega«

VESELA TRGATEV JE PRED PRAGOM

Veliko branje po vseh teh vinogradih se bo začelo v prvih dneh oktobra. Takrat bodo brigade začele nabirati bogat pridelek. Letos pričakujejo izredno dobro vinsko letino. Tudi kakovost grozdja bo, bržkone enako dobra kot količina. Letos ni vinogradov prizadela niti pozeba, niti toča. Posebno dobro letino bodo dali

pred leti obnovljeni vinogradi. Vinogradniško gospodarstvo v Ljutomeru prideluje samo žlahtne vrste grozdja. Pretežno šipon, laški rizing, muškati silvanec, tramince in v manjši meri nekater druge sorte. Da so vina tega posestva res kakovostna, pričajo 4 zlate in 6 srebrnih medalj, ki so jih letos dobili na Mednarodni vinski razstavi v Ljubljani. Priprave za trgatve so v polnem raz-

mahu, saj je treba pripraviti sode in kleti, da sprejmejo obilen pridelek, ki sedaj še visi na trti.

VSE V OBNOVO

Vinogradniško posestvo v Ljutomeru zelo dobro gospodarji in še nikoli ni imelo zgbno, kljub slabim letinam. Ves dobiček pa uporabljajo za obnovo vinogradov. Tukaj so se pokazale vse prednosti žičnih nasadov, pri katerih je možna strojna obdelava. Zmeraj več dela opravlja stroj. Na severnih legah se razprostirajo terasasti nasadi breskev in jagod. Prednost železnodvinskih jagod je v tem, da dozorijo deset dni pred drugimi vrtnimi jagodami in so izredno sladke. Breskev so že letos nabrali za okrog 10 vagonov.

Sodobna obdelava vinogradov od trgatve do trgatve kaže svoje prednosti. Izgublja se sicer čar stare vinogradniške idile, zato pa je pridelka več in je boljši. Stroji zamenjujejo ljudi kjer se le da. Ni več »krpic«. Ni več ročnega riganja. Ostali pa so klopoteci, ki veselo oznanjajo trgatve in dobro letino. In upati je, da jih nikoli ne bodo zamenjali mehanični stražilci za ptice... Kajti do starih lesenih veteranov iz naših gozdic je treba imeti nekoliko spoštovanja. —mr

OTROŠKI VRTEC MED VINOGRADI

Med velikanskimi površinami vinogradov so posejane hiše in hišice. V vseh teh hišah stanujejo delavci s posestva. Upravnik mi je pokazal neko večjo hišo na sošednjem griču in povedal, da je to otroški vrtec. Sedaj, ko vrtec imajo, vidijo ogromno prednost te ustanove za gospodarstvo. Delavci lahko brez skrbi pustijo čez dan otroke v vrtcu in se posvečijo svojemu delu. Gospodarstvo zaposluje stalno 280 ljudi z družinami, nekaj čez sto pa jih dela sezonsko v pomladanskih delih in pri trgatvi na jesen. V železnih žverih imajo delavci v upravnem posloplju dvorano z odrom. »Svoboda« tukaj priredi vsako leto okrog 6 prireditev. Razen tega imajo tudi zelo razgibano telovadno društvo. Sploh je življenje delavstva na posestvu zelo razgibano. Okrog starega gradu, ki je prenovljen za klet, stiskalnice in sepljnice, bodo kmalu uredili prijazen park, ki bo privabljal razen delavcev tudi številne izletnike.

V Velenju zmeraj dovolj obiskovalcev

Velenjski rudnik se je zadnje leto povzpela zaradi proizvodnje in njene organizacije med najboljšo rudniko v državi. Mehanizacija jame privabila mnogo obiskovalcev. Minuli teden so obiskali rudnik zastopniki občine in kraja Kranj. Ogledali so si jamo in izradno Velenja. Zlasti so se zanimali za regulacijsko Fako. Sedaj so v gosteh pri velenjskem rudniku inženirji iz Kreke, okoli 20. septembra pa bo prišla švedska sindikalna delegacija.

Letališče v Portorožu

Letos julija so začeli graditi letališče v Portorožu. Gradili ga bodo v treh etapah. V prvi so zgradili športno letališče, v drugi bodo gradili 1300 m dolgo vzletišče in v tretji etapi še 1500 m vzletišča. Pred dnevi so zaključili gradnjo športnega letališča, zdaj pa se pripravljajo na otvoritev, ki jo bodo združili z letalskim mitingom pod pokroviteljstvom Letalske zveze Slovenije. Upravni odbor za gradnjo letališča se na zadnji seji sklenili poskrbeti, da bo vzletišče 1300 m dolžine zgrajeno do konca aprila, s čimer bo omogočeno pristajanje potniških avionov.

Letališče bo za istrsko področje ogromnega pomena, in prvi vrsti za turizem, saj bo odprlo nova vrata v Jugoslavijo, hkrati pa bo izredno važno za ribištvo in kmetijstvo, saj bodo lahko hitreje odpravljali ribe in zelenjavo. Letališče leži komaj 4 km od Portoroča, kar je edini primer na vsej naši obali, saj so povsod letališča oddaljena od mest po več desetih kilometrov.

Gnusen umor v škofji Loki

Minulo nedeljo zvečer so sosedje Alojza Svojljaka v Virmaših pri Škofji Loki, zaslišali v njegovem stanovanju čuden ropot. Temu ni nihče pripisoval velike pozornosti in so odšli spet nihče ni vedel, da se je okoli ure zvečer odigraval v stanovanju Alojza Svojljaka številni krvavi tragédia. Naslednje jutro so našli v postelji mrtvega Alojza Svojljaka. Organ TWZ iz Kranja, ki so kmalu nato prispele na kraj dogodka, so ugotovili, da je bil Alojz Svojljak umorjen. Temeljita preiskava je kmalu pokazala pravo sled v nekaj urah so z izsledili storilca Janeza Groharja iz okolice Škofje Loke. Dejanje je takoj priznal in se zagovarjal, da je storil zločin zaradi ljubezni do Frančiške Svojljak, česa umorjenega, s katero je že dalj časa imel intimne odnose.

Ročna bomba ubila otroka

Kranj, 17. septembra. — Danes zjutraj ob 8 uri se je v bloku št. 38 na Zlatem polju pri Kranju pripetila huda nesreča 12-letni Drago Verbe je v kletki preiskoval ročno bombo, ki so jo našli njegovi sovrstniki v gozdu pri Nakiem, ko so zbirali staro železo. Zaradi eksplozije je bil fant hudo ranjen in je takoj namrl.

Tobak je vredno saditi

Na področju lenarške občine je letos Obrat za poskusno pridelovanje v Mariboru pridobil 78 kmetov za pridelovanje tobaka. Letošnji pridelek tobaka je kar zadovoljiv, zlasti pri tipu »segen-dinska roža«, ki ga bodo v bodoče na tem področju gojili z ozidrom na ugodne terenske in klimatske prilike. Obrat za poskusno pridelovanje je priskrbel kmetom brezplačne sadike, pridelek zavaroval in tudi zemljo so analizirali brezplačno. Povprečen pridelovalni uspeh na enem hektaru je 300.000 dinarjev. Pridelovalci na tem področju pa so to vsoto presegli zaradi prizadevnosti in strokovnega obdelovanja. Tobak je vredno gojiti zlasti na tistih

posestvih, na katerih žive družine s številno delovno silo.

Zdravi pomagajo bolnim

Osnovne organizacije Rdečega križa v lenarški občini so razvile precej živahno progando za krvodajalske akcije. Samo v Cerkevniku se je prijavilo za odvzem krvi 200 vaščanov, v Gradšču 150, dobro so se odzvali tudi v Benediktinu in Lenartu, medtem ko je bil najslabši odziv v Zgornji Ščavnici.

Zdad se bodo laže posvetili pospeševalni službi

Na nedavnem sestanku predstavnikov kmetijskih združenj, poslovne zveze, občinskega ljudskega odbora, trgovin splošno družbenega sektorja in okrajne trgovinske zbornice Celje, ki je bil v Mozirju, so se pogovorili o izločitvi obrtnih obratov in trgovin od kmetijskih združenj. Na področju mozirske občine je sedaj 13 trgovin

KZ in 9 ostalih obrtnih obratov. Na sestanku so sklenili, da bi ostale pod neposredno upravo KZ le še 4 trgovine, in sicer tam, kjer niso dani pogoji za ustanovitev trgovin splošno družbenega sektorja zaradi pomanjkanja lokalov in opreme.

Na sestanku je prišla do izraza želja, da večina KZ želi, da bi se ločili od njih obrtni obrati, zlasti še trgovine. Le malo je bilo trgovin, ki niso delale iz izgubo. Sami upravni odbori pa so večino razprav na sejah posvetili delovanju trgovin in ostalih obrtnih obratov, naloge s področja pospeševanja kmetijstva pa so tako nehoto zanemarjali ali pa jim posvetili premalo pozornosti.

Zadruga jim je bila pri sreči, pa so jo ohranili

Kmetijska zadruga Jurovski dol je bila predljudskim pred tem, da preneha poslovati. Imela je namreč milijon izgube. Nekaj prizadevnih kmetov, članov zadruga, je podpisalo memo za večjo svoto kredita in s tem so zadruga rešili. Takoj naslednje leto je zadruga že pokrila poslovno izgubo in imela dobiček milijon dinarjev. Tudi na letošnjem političnem občinskem zboru so ugotovili, da ima 120.000 dobička. V tej zadrugi so zlasti delavni pospeševalni odseki. Sadjarski odsek ima namen obnoviti 100 ha sadovnjakov v Zgornjem Gasteraju in Partinju, in sicer na osnovi pridelovalnih skupnosti. Kmetje iz Jurovskega dola so se letošnjo pomlad v veliki meri poslužili kredita za nabavo umetnih govej, ki so jih smotno uporabili, saj jim je pomagala pospeševalna služba Kmetijske proizvodnje poslovne zveze Lenart ter domača zadruga. Zadrugniki se precej zanimajo za pogodbeno pitanje izvorne živine.

Nova restavracija

Konec meseca avgusta so odprli v prostorih nekdanjega hotela »Rotonde« novo restavracijo gostinskega podjetja »Metropol«. Restavracija je moderno in okusno opremljena in bo nedvomno velik prispevek k nadaljnjemu razvoju turizma v piranski občini.

Mladi zadrugniki na ekskurziji

Aktiv mladih zadrugnikov iz Crenjeveca je organiziral ekskurzijo na vzorna kmetijska gospodarstva in kmetijske zadruga v mariborskem okraju. Najprej so se mladi zadrugniki ogledali v kmetijski zadrugi Pazniča pri Mariboru, kjer so si ogledali zadrugni dom, zadrugne prostore in skladišča, nakar jih je upravnik seznanil s delom kmetijske zadruga in razkazal obnovljeni nasad z vmesno kulturo. V Zgornji Kungoti so prisostvovali otvoritvi zdravstvenega dela, v Švedini so si ogledali zanimivosti posestva dvoletne sadjarsko-vinarske šole, na kmetijskem gospodarstvu v Ljubuški pa hlev in na Betnavi gospodarska poslopja tamkajšnjega kmetijskega gospodarstva. Po strokovnem ogledu se mladi zadrugniki odšli še na Pohorje. Izlet je v polni meri dosegel svoj namen. Mladi zadrugniki se na tej ekskurziji marsikaj koristnega videli, kar bodo lahko prenesli v svoj aktiv.

Dober pridelek krompirja

Pridelovalci krompirja v Zgornji Savinjski dolini pričakujejo dobro letino krompirja. Računajo, da bo nekdo znal pridelek tudi več kot 300 metriških stotov na hektar. Na področju mozirske občine je letos posejanih 620 ha krompirja. Če bo povprečni pridelek 180 metriških stotov na hektar, bodo v občini pridelali okoli tisoč vagonov krompirja. Visok hektarski donos bodo prav gotovo dosegli kmetje, ki tekmujejo v devetih skupinah na površini 70 ha.

Na glasbeni šoli precej gojencev

Zadnja leta v Velenju uspešno deluje nižja glasbena šola s podružnico v Soči. Imajo šest razredov z devetimi oddelki. Letos se je vpisalo v glasbeno šolo 125 gojencev. Delo na glasbeni šoli sicer normalno poteka, vendar jim primanjkuje kvalificiranega učnega kadra. Razen osemletne šole in otroškega vrta opravljata glasbena šola v Velenju veliko vzgojno nalogo, saj razvijata v mladini čut za lepoto glasbe.

Ljudska univerza v Velenju bo imela 24. septembra otvoritveno predavanje

Ljudska univerza v Velenju bo imela prvo predavanje 24. septembra, in sicer je na programu predavanje dr. Budna o otroški obrtnosti. Področje mozirske občine je vsakih 14 dni po programu, ki ga je pripravila komisija pri izobraževalni sekciji velenjske Svobode.

S FOTOGRAFSKO LECO V KOPRSKEM KOPALISCU:

V septembrskem SONCU

Zakaj bi mi zamerili? Dan je vroč. Božansko sonce nas omamlja. Smuk v valove! Pa spet na sonce. Pohitimo! Jutri bo morda že jesen. Jutri bo morda že preveč sence, ko homo hvaležni za vsak droben curek sonca skozi zapredeno nebo.

Čisto tiho bodi, moja ljuba kamera! Da naju ne slišijo. Morda bi komu ne bilo prav. Saj veš: ljudje so vsake sorte. Ti sicer veš, da je največ takšnih, ki se radi postavljajo predte. Ali potrpi, so tudi takšni, ki bi te kresnili po nosu. Vendar, poskusiva posneti film podob, ne da bi naju ljudje pri prič izalotili. Napraviva jim album sončnih podob, da jim bodo v jesenskih dneh za spomin in v upanje, da bo kmalu spet pomlad in za njo poletje.

Pa pojdiva!

Ti je všeč, kajne? Pa celo iz naše velike družine bralcev »Ljudske pravice« je. Torej sorodstvo po tej plati. Imenitno bova začela. Pohiti, da se nama ne skazi. Brez obotavljanja. Če odloži »Ljudsko pravico«, sva morda ob najlepšo podobo tega trenutka v kopalšču.

Ali ti nisem povedal, da pojdeva šele potem na kosilo. Najprej si ga morava zaslužiti, ti in jaz. Oba sva vendar v delovnem razmerju. Za vruga, zakaj te le tako vznemirja gneča ljudi okoli naju, ki nič ne delajo? Biti na počitnicah, se vdajati soncu, zraku in vodi, to je vendar tudi delo. Lahko bi si bila to že zapomnila! Glej, bodiva v ljudna in se obrniva pa voščiva mamic in sinko dobro kosilo na kopalšču. Lepo te prosim, takrat sproži, ko bo žlica v zraku. Si? Hvala lepa!

celo najmlajši nekoliko naučil plavati. No, verjemiva jim še mklva!

Ce tri dni ne jeva, bova najprej utolažila žejo. Ali se ti ne zdi, da tistale dva, mamica in sinko, naravnost izzivata najino žejo? O, muke žejnega človeka! Kaj si misliš, kaj pijača? Eh, po barvi lahko sodiva na okoto. Prav gotovo pa nekaj takšnega, kar midva čez

Nadaljujva, kakor da se ni bilo nič zgodilo. Žejna sva pa, kajne? Bi ne skočila najprej v bufet? Ne, da nama ne uidejo onile trije. Jih vidiš, kako so se zapičili v naju? Nič

hudega. Saj vendar veš: otroci so vedno najini najboljši prijatelji. Le tega jih ne moreva odvaditi, da bi neprestano ne gledali v tvoje edino stekleno oko. No, zdajje daj, da ne zamudiva slasti, s katero trga mlado zobovje zagozde rdeče lubenice. Dober tek, trije tički, ste že našli!

Tekst in podobe: Franc Gerželj

Ulica kneza Koclja v Mariboru sicer ne sodi med najslabše urejene, je pa nedvomno ena izmed tistih, ki ji bo prej ko slej kazalo nameniti polno pozornost. Ta ulica namreč vodi z Glavne trga do novega obdarskega razstavišča Mariborskega tedna. Medtem ko ima njena leva stran z izjemo dveh, treh precej hudo poškodovanih zgradb kar lepo lice, je desna stran dokaj zanemarjena. Vrsta hiš je polna vojnih sledov, ki jih bo navsezadnje le treba zbrisati. Glavna ovira v tej smeri pa so seveda razmeroma skromna sredstva mestne občine Center

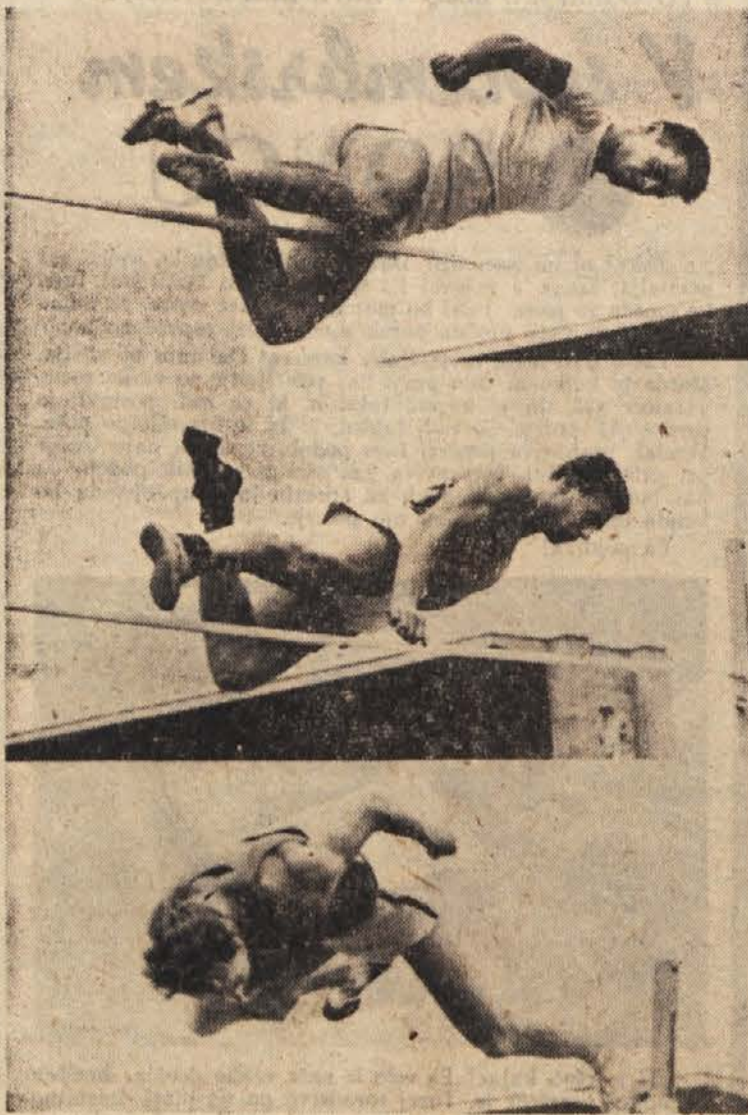
Mariborska MALA KRONIKA

● VSE KAZE, DA BO SOLSKE STISKE V VELIKI MERI NAJPREJ KONEC NA POBREZJU. Novo sodbno posloplje za osemletko pozidava sicer nekam po poljevo in bo povsem nared šele prihodnje leto, vendar v nekaterih velikih mojarov grafike, vse ta dela so nedvomno velike vrednosti, saj se odključuje po izredni lepoti in dognanosti, hkrati s tem pa ljubiteljem umetnosti v dovoljni meri posredujejo razvoj grafike v obdobju od petnajstega do osemnajstega stoletja. Razstava bo odprta do 29. 10. vsak dan od 9. do 17. ure.

● RAZSTAVNE BETONSKE PAVILJONE V VELIKI MERI NAJPREJ UPORABLJAJO KOT SKLADIŠČA. Tako v enem zmed njih čakajo vsake skladiščne bombaznih bal na postopno predelavo v mariborski Tovarni volnenih in vlgodne izdelkov, kjer razpolagajo s sila pomanjkjivimi skladišnimi prostori. V preostalih dveh paviljonih pa bodo hranili surovine in proizvode Hidromontaža. Predljudnica in tkalnice, Tovarna poljedelskih strojev in brččas še druga mariborska podjetja. Tako bo do prihodnjega mariborskega tedna ko bo razstavišče ob Dravi neprimerno boljše in tepe urejeno kot letos. Zdad na primer ravnanje le zabaviščno teraso, spomladi pa bodo sledila razna zemeljska dela. Uklovanje potj in gradnja novih paviljonov. Krog njih bodo seveda poskrbeli tudi za cvetične nasade in zelena površine, ki bodo s številnim drevjem vred delepo podobno do nedavnega skrajno zanemarjenega mestnega dela. Vj. K.

● V UMETNOSTNI GALERJI SO V NEDELJO ODPRLI RAZSTAVO GRAFIKE STARIH MOJSTROV. Obiskovalci si z velikim zanimanjem

TRIJE SKAKALCI, TRIJE SLOGI IN TRI RAZLIČNA OBUVALA

Na študentskih igrah v Parizu so nastopili v skoku v višino najboljši skakalci na svetu: American Shelton (zgoraj) je skakal z eno nogo bos; spodaj sta Rusa Kaškarov in Stepanov (svetovni rekorder), ki skakača s copato za košarko na eni in sprinterico na drugi nogi

REPREZENTANCA NADALJUJE S PRIPRAVAMI

NAPADU MANJKA DIRIGENT

Bobeka in Mitića ne bo v Novi Sad

Novi Sad, 17. septembra. — V Novi Sad so se večer vrnil člani naše nogometne reprezentance. Priprave za srečanje z Romunijo bodo nadaljevali po dvodnevnem počitku in tekmi z Avstrijo. Kvalifikacijska tekma z Romunijo za svetovno nogometno prvenstvo v Stockholmu bo 29. septembra. Tako kot z Avstrijo ima naša reprezentanca tudi z Romunijo negativno bilanco.

Ironija je, da sami sodimo o sebi pa tudi v svetu, da smo boljši nogometaši od obeh, vendar jim nikakor ne moremo priti do živoga. Sedaj so nam na poti do Stockholma Romuni. Zadnja preizkušnja z Avstrijo pa nam ne vtilva preveč zaupanja in optimizma.

V Novi Sad so prispeli vsi reprezentanti, ki so igrali z Avstrijo ali se pripravljali na to srečanje. Zvezni kapetan je povabil še Bobeka in Mitića, toda oba sta ga zaprosila, naj ju ne upošteva kot člana reprezentance za njeno srečanje z Romunijo in še pred tem za trening tekmo s CDNA, prvakom Bolgarije. Bobek je navedel za razlog, da želi operirati mandeljne, ki ga že dlje časa mučijo. Mitić pa je svoje udeležbo odpovedal, češ da ni mogoče, ker je moščno dobro in da je tudi brez njega dovolj kandidatov.

Namesto Bobeka in Mitića je zvezni kapetan povabil kralica Ljubenovića od Radničkoga, prav tako pa Krivokučo, skupaj s Stojanovićem in Bearo. Po vsem tem razpolaga zvezni kapetan z naslednjimi igralci: Beara, Krivokuča, Belin, Crnković, Radović, Bošković, D. Krstić, Zebec, Ljubenović, Rajković, Milutinović, Vukelić, Mujić, Pašić in Kostić.

Naši nogometni strokovnjaki, ki so prisostvovali srečanju z Avstrijo, menijo, da je treba predvsem spremeniti napad, v katerem je popolnoma odpovedal Vukelić kot njegov vodja in pa obrambo, ker je popolnoma razočaral Zebec v krilski vrsti. Vukeliću nihče ne zameri — njegove kvalitete so poznane — predvsem zato, ker mu je bil nedeljski nastop debut v reprezentanci in je imel zaradi tega veliko tremo. Torej ne gre le za Vukelića. Gre za ves napadalni trio. Na vsak način bi bilo zelo tvegano postaviti Vukelića kot vodjo napada. Takšno vlogo je treba podeliti le igralcu, kot so Bobek, Mitić ali Antić.

Našemu napadu je potreben dirigent, graditelj. Vsekakor Mujiću vloga povzročena s svetovnega napadalca ne ustreza. Čeprav je odlični napadalec. V tem je bila napaka zveznega

kapetana. Druga huda napaka je bila, ker ni zamenjal v odmoru niti Vukelića niti Zebca. Tako bomo videli na njihovih mestih njune zamene šele na trening tekmi s CDNA. Položaj bi bil že jase, če bi zvezni kapetan to nujno potrebno nalogo opravil preteklo nedeljo.

Zebec je bil tako slab proti Avstriji, da je delal prav začetniške napake. Ali je bil to le slab dan? Morda le trenutno nerazpoloženje, ali pa gre za kaj

hujskega? Vsekakor se je treba o tem prepricati do dna na tekmi s CDNA. Pripraviti se bo treba za kombinacije s Crnkovićem ali Krstićem na mestu srednjega krilca, z Nikolićem kot braničem, z Zebcem po polizkusitju v napadu.

Tudi preteklo nedeljo naša krila niso dovolj igrala, niti ne najbolj koristno. Vzlic temu sta Pašić in Rajkov zadovoljila, vendar jih je treba še vigrati z ostalimi napadalci, zlasti kar se tiče izmenjave mest. Predvsem pa bo treba našo moštvo kot celoto v teh preostalih dneh vigrati in ga kondicijsko pripraviti. Zai. zvezni kapetan ni povabil v Novi Sad Nikolića, Mesaroša, Prilincevića in Rada Ognjanovića.

ZENSKA ŠAHOVSKA OLIMPIADA

SZ: JUGOSLAVIJA 1:0 (1)

Emen, 17. sept. — V V. kolu ženske šahovske olimpiade sta se srečali SZ in Jugoslavija. Rezultat je 1:0 ob eni prekinjeni partiji. Zvorkina je premagala Stadlerjevo z 1:0. Rubcova in Timofejeva pa sta prekinili. Timofejeva je v končnici osvojila kmeta.

toda zaradi prešibkega materiala bo težko dosegla kaj več kot remi. Ostali rezultati: Anglija — Romunija 1:0 (1), prekinjena partija je v remi poziciji. Vzhodna Nemčija — Nizozemska 1:0 (1), prekinjena partija je v ugodnejšem položaju za Nemčijo. Bolgarija — Zah. Nemčija 0:0 (2), obe prekinjeni partiji kažeta premoč Nemk. Prekinjene partije iz prejšnjih kol: Rodsandt — Zvorkina 0:1, Rubcova — Rinder remi.

ŠAHOVSKI TURNIR V SARAJEVU

Puc spet kot nekdanj

Sarajevo, 17. sept. — Na mednarodnem šahovskem turnirju v Sarajevu so odigrali VII. kolo. Osmanagić je pripravil veliko presenečenje z zmago nad Karaklajićem. Ostali rezultati: Udžvarlić — Smallbegović remi, Cvetkov — Kozomara prek., Puc — Bogdanović 1:0, Cioaklea — Marić prek., Mitić — Trifunović prek. V nadaljevanju prekinjene partije iz V. kola je Puc premagal Karaklajića po 9 ur trajajoči igri v 98. poteki.

Stanje po V. kolu: SZ 7 (1), Vzhodna Nemčija 6 (1), Romunija 5 (1), Madžarska 5 (1), Jugoslavija 3,5 (1). V VI. kolu igra Jugoslavija z Vzhodno Nemčijo.

V prvi tolažilni skupini vodita CSR in ZDA s po 7 točkami. Obe ekipi se bosta srečali v zadnjem kolu. Drugi skupini vodi Francija s 6,5 pred Finsko s 4,5.

Brzovjavke

ZAGREB, 17. sept. — Na igrišču Jugomontaže se bo jutri začelo v Zagrebu državno prvenstvo košarkaric. Tekmovalci bodo Crvena zvezda, Radnički, Lokomotiva, Branik (Maribor), Proleter in »Split«. Največji favoriti je Crvena zvezda.

BEOGRAD, 17. sept. — Komitija za pribože pri NZJ je razveljavila odločbo disciplinskega sodišča, s katero je leto nazaj kaznovala igralca Partizana Kranjčiča s prepovedjo igranja za eno leto. Kranjčičevo zadevo bodo

Nemški veslači so na evropskem prvenstvu dosegli velik uspeh. Veslači obeh Nemčij so namreč enotno nastopili. Slika prikazuje predsednika Zahodne Nemčije Theodorja Heussa z zmagovalnimi veslačema dvojico s krmarjem. Le-ta je bil dvanajstletni deček, ki je odlično opravil svojo nalogo

znova pregledali, ker so v pritiski navedene olajševalne okoliščine. Prodruji plati pa je komitija odbila. Prodruji zelenice, igralca Veleza, ki je kaznovan z dvomesečno prepovedjo igranja.

SPLIT, 17. sept. — Hajduk je odpotoval na petdnevno turnejo po Svidu. Splitski nogometaši bodo odigrali tri tekme z najboljšimi švicarskimi klubi med 17. in 21. septembrom.

SARAJEVO, 17. sept. — V Sarajevu je bil šahovski dvoboj med reprezentanco sarajevske univerze in reprezentanco Oxforda in Cambridgea. Zmagalo je moštvo sarajevske univerze s 7:4.

SPLIT, 17. sept. — V srednjem za prvenstvo zvezne vaterpolo lige je splitski Jadran premagal na Korčulih domači KPK s 7:4 (3:2). Zmaga Splitčanov je bolj rezultat njihove rutine kot pa premoči v bazenu. Domačini so bili celo večkrat v premoči.

HELSINKI, 17. sept. (Reuter). — Finska tekačica Vuorisalo in Salonen sta na atletskem mitingu v Helsinkih premagala Anglica Ibbotsona v teku na 1 miljo. Rezultat Vuorisalo je 4:03,3, Ibbotsona pa 4:07. Ostali boljši rezultati: 8000 m: Kakko (F) 8:14,4; disk: Lindroos (F) 52,85; ključvo: Ellis (VB) 60,32; palica: Landström (F) 49,4.

Ni lahko priti do milijonov

Po bliskovitem uspehu jugoslovanskega trenerja Marjanovića v minulih sezonah italijanskega nogometnega prvenstva so se letošnji italijanski nogometni trgovci podrobneje pozanimali za doslej »malovredni« balkanski nogomet. Rezultat tega zanimanja je prestop Splitčana Vukasa k »Bologni« in štirje jugoslovanski trenerji v klubih prve italijanske lige. Marjanović je še naprej pri Torinu, Bencić pri Bologni, Čirčić pri Laziu in Bročić pri Juventusu. Skratka, skoraj vsi najboljši klubi, ali pa tisti, ki hočejo v letošnjem prvenstvu uspeti, so si preskrbeli nekaj jugoslovanskega.

Rima poraženi. Lazio je zmagal s 4:3. Ta tekma je bila ena izmed najlepših in najbolj buravih v zadnjih letih italijanskega nogometnega prvenstva. Pomerili sta se moštvi s podobnimi konceptijama igre, saj obe trenirata jugoslovanska trenerja. Obe enajstletici sta kandidata za prvo mesto.

Najprej je vodil Lazio, nato pa je Bologna izenačila in prišla v vodstvo. Domačini so spet izenačili in povisali na 4:2. Tedaj je dosegel gol Maschio, ki ga je sodnik najprej priznal, nato pa razveljavil. Menda ni bilo nikogar na olimpijskem stadionu v Rimu, ki bi lahko zanesljivo trdil, ali je bil gol ali ne. Zoga je tako silovito zletela proti mreži in se odbila nazaj, da ji je bilo nemogoče slediti. Nato je stopil na sceno Vukas. Šest minut pred koncem je znižal na 3:3. Tri minute pred koncem je sodnik dosodil enajstmetrovko za Bologno. Igralec Lazia protestirajo, vendar Pivatelli strelja kazen. Vratar Lovati, ki smo ga videli že v Zagrebu, je strelcu obrnil hrbet. Pivatelli pa je na nesrečo zadeli Lovatijevo nogo. Na odbito žogo sta oba skočila kot divja.

Vratar je oblezal z zlomljeno roko. Pet igralcev Lazia je napadlo Pivatelli in ga vrglo v mrežo, kjer ga je obdelovalo s pestmi. Nastal je splošen pretep, v katerega se je vmešal tudi eden izmed gledalcev, ki mu je uspelo preskočiti ograjo in prebiti policijski kordon. Le-ta je pobli na tla tudi sodnika.

Le počasi so organizatorji umirili razburjene duhove. Rezultat: dva izključena igralca Bologne in en domačin. Zadnje besede bo seveda imelo ligaško vodstvo, ki bo krivce kaznovalo tako denarno kot s prepovedjo nastopanja. Vukas je v tem metuhu odnesel le nekaj bunk in popolnoma raztrgan dres. Bil pa je spet eden izmed najboljših igralcev svojega moštva.

Bržkone se plavalnemu splitskemu nogometašu že hudo kolca po domačem Splitu. Takega sprejema prav gotovo ni pričakoval. Moral pa bi vedeti, da nihče kar tako ne meče stran denarja in da bo moral vsako liro zaslužiti v potu svojega obraza. To pa je šele začetek kariere poliklene nogometaša Bernarda Vukasa. S. F.

Milica Rajkov in Milka Babović po končanih študentskih igrah v Parizu, kjer sta nas uspešno zastopali

Kljub temu pa je bil Vukas v prvem kolu eden izmed najboljših igralcev prvenstva. V referendumu, ki ga vodi milanski časopis »Gazzetta dello Sport«, se je uvrstil na tretje mesto. Vsi športni poročevalci so ga hvallili na vsa usta. Njegov gol so primerjali z golom znamenega angleškega nogometaša Mortensena na tekmi Italija-Anglija 0:4 v Torinu. Podoben gol je zabil tudi Zeljko Čatkovski v Firenzah na kvalifikacijski nogometni tekmi za svetovno prvenstvo proti Franciji. Vukas je streljal skoraj iz gol-out črte, pri čemer mu je gol popolnoma zakrival branilec nasprotnega moštva.

Vukasov klub Bologna pa kljub njegovi dobri igri ni imel uspeha tudi v drugem kolu prvenstva. Dasiravno je prvi nastopil zanj tudi Argentince Maschio, so odšli igralci Bologne iz

Prava redkost... Vukasov gol! Blondinec iz Splita je zabil gol za svoj klub »Bologna« proti Laziu tako rekoč z gol črte, pri tem pa še popolnoma pokrit od nasprotnega branilca.

Gomilsko in Zalec najboljša

Celje, 17. sept. V moštvenem prvenstvu društev »Partizan« celjskega okraja v atletiki, je sodelovalo 17 društev. Zmagal je »Partizan« Gomilsko z 19.280 točkami, 2. Mozirje 17.771, 3. Zalec 17.585, 4. Celje-mesto 13.847, 5. Braslovca 13.578 itd. V prvenstvu posameznikov pa so bili najuspešnejši tekmovalci iz Zaleca, Celje-mesta in Senjurja. Na prvenstvu posameznikov, ki je bilo v nedeljo na atletskem stadionu v Celju, pa je nastopilo 153 tekmovalcev iz 10 društev.

Zmagovalci pri članih: 100 m: Kovač (Zalec) 11,5; višina: Lešek (Celje-Gabrje) 170; krogla: Kotnik (Zalec) 11,39; 1000 m: Sitar (Zalec) 3:44,4; daljina: Lešek (Celje-Gabrje) 5,83; 4 x 100: Zalec 49,6. — Mladinci: 100 m: Molk (Celje-mesto) 12,8; krogla: Polović (Sentjur) 12,10; višina: Molk (Celje-mesto) 100; 1000 m: Lakner (Zalec) 2:32,2; daljina: Molk (Celje-mesto) 5,80 m; Mladinke: 60 m: Cater (Celje-mesto) 9,0; krogla: Jagodič (Sentjur) 9,36 m; višina: Cater (Celje-mesto) 125; daljina: Zupet (Sentjur) 4,19. — Pionirji: Pestotnik (Celje-mesto) 8,3; daljina: Cerovšek (Zalec) 4,78; krogla: Krajšek (Ljubecna) 13,99.

Na atletskem mitingu Ključvarja, ki je bil na istem stadionu, pa je Male dosegel prav dober rezultat na 5.000 m: 15:42,2. Lešek pa je bil zmagovalec na 60 m 7,0 in na 100 m 2 11,3.

Podvoji ali odnehaj

Vsak četrtek je na italijanski televiziji priljubljen spored »Podvoji ali odnehaj«. Kandidati odgovarjajo na vprašanja in s praviimi odgovori doivujejo zasluženno vsoto. Zelo pogosti so nastopi v sportnem znanju. Zanimivo je videti, kaj morajo nastopajoči za tak nastop odgovoriti. Vprašanja in odgovori enega izmed tekmovalcev, ki je odgovarjal iz smučanja, so bila naslednja:

- V katerih disciplinah je zmagal Zeno Colo na olimpiadi v Oslu leta 1952? — V smuku.
— Na sliki imate ameriško smučarko. Oče ji je kupil celo goro, da je lahko trenirala, kot se ji je zljubilo. Kdo je? — Lawrence Mead.
— Celina Seghi je osvojila 17 prvih mest na italijanskih prvenstvih v smučanju. V eni izmed alpskih disciplin je osvojila prvenstvo le enkrat. V kateri? — V peleslalomu.
— Tekmovalec, ki ga vidite na platnu, je zmagal na olimpiadi v St. Moritzu leta 1948 v teku na 50 km. Po vsem svetu je znan pod vzdevkom »Mora Nisse«. Kakšnodržavnega prvenstva v smučanju je njegovo pravo ime? — Nil Carsson.
— Kdo je zmagal na prvem italijanskem prvenstvu v veleslalomu leta 1950? — Eugenio Monti.
— Kakšna najvišja višinska razlika je dovoljena pri teku na 30 km? — 275 metrov.
— Za 640.000 lir je kandidat odgovoril na tole vprašanje: — Tekač na sliki je zmagal v najkrajši tekaški disciplini na olimpiadi v Oslu leta 1952 in v Cortini leta 1956. Kdo je? — Norvežan Brenden.
— Vprašanje za 1.280.000 lir je bilo: — V zgodovini italijanskega

se je dvakrat pripetilo, da sta dva tekmovalca delila prvo mesto. Kdo sta ti dvojčici? — Leta 1937 v skokih Roberto Lacedelli in Ramella Palla in leta 1947 v slalomu Zeno Colo in Roberto Lacedelli.
— Zadržne vprašanje (za 2.560.000 lir), na katerega je kandidat odgovarjal — potem je namreč odstopil — je bilo:
— Na vseh dosedanjih tekmovaljih Arlberg Kandahar je sedem tekmovalcev dobilo diamantnem značke Kandahar. Povejte vsaj štiri izmed njih. — Walter Prager, Jean Couette, Marisette Ariel in Anderl Molterer.
— Nekatera vprašanja zahtevajo, kot vidimo, kar precejšnje poznavanje »stroke« in se zato bržčas kandidati v kabini dobro oznoji, preden pride na »lahek« na »n do denarja. Ni čudno, da se nekateri premislijo pred koncem in se raje zadovoljijo z manjšo vsoto.

Le še nekaj centimetrov

Edini predvojni svetovni rekord, ki se drži že 21. leto, je Owensov rezultat na olimpijskih igrah leta 1936 — 813 cm v skoku v daljino. Čeprav so

v zadnjih letih izboljšali že vse tiste rekorde, za katere so nekdanj strokovnjaki menili, da so nenadkrjiljivi, kot n. pr. v skoku s palico, teku na 100 m ali na srednjih in dolgih progah, pa zaenkrat v daljini še ni bilo skakalca, ki bi skočil več kot 813 cm. Strokovnjaki sodijo, da je letošnji, najkasneje pa drugo leto, ta rekord v resni nevarnosti. Ameriški črnc Bell je namreč že skočil 807 cm, kar je le 6 cm slabše od Owensovega rekorda. Sicer je teh 6 cm, kakor so majhni, težko preskočiti, vendar nam Bell s svojim dovršenim slogom (na sliki) dokazuje, da verjetno ne bo več dolgo, ko se bo vpisal med svetovne rekorde

DNEVNE NOVICE

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

Original »ULTRAGIN« - šport krema dobila v vseh parfumerijah! Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje mastnih madežev dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ mila, tudi preparat »EVELINE« po priporočilih tiskanih navodilih, kar so pravkar prejeli drogerije.

Sediš čas in denari? Ne gubi se sama kot francoske žene s kolekcijo kozmetičnih preparatov »EVELINE« po priporočilih tiskanih navodilih, kar so pravkar prejeli drogerije.

»DELAJSKI ODER« - v Ljubljani pripravljajo nov tečaj za recitatorje. Tečaj se bo začel v ponedeljek, 23. septembra, in bo trajal predvidoma mesec dni. Strokovno vodstvo ima režiser Jože Tiran. Čas in kraj začeta: ponedeljek, 23. septembra, ob 17. uri v dvorani Doma sindikatov, Miklošičeva 20, dvorističe. Vodstvo »Delajskega odra« vabi vse, ki jih veseli recitiranje, da se tečaja udeležijo.

Turistično društvo Ljubljana priredi v nedeljo, 22. t. m., izlet z ogledom Smednjskega gradu, Radovljice in Kropa. Odhod ob 7. uri izpred Na. Me. Prijave v društveni pisarni, Cankarjeva c. 1-III. Vabljeni.

Zvezni zavod za produktivnost dela BEOGRAD - Kneza Miloša 20 telefon 21-139 razpisuje natečaj za 1 stipendijo za specializacijo s področja proučevanja dela (proučevanje gibov in merjenje časa) v Angliji

Specializacija traja 10 tednov. POGOJI: 1. praksa v industrijskem podjetju, predvsem iz proučevanja dela ali vsaj iz tehniške priprave; 2. znanje angleščine; 3. predložitev poročila o specializaciji po vrnitvi; 4. obveza, da bo kandidat po vrnitvi delal v Zveznem zavodu za produktivnost dela.

Prijave pošljite Zveznemu zavodu za produktivnost dela, Beograd, Kneza Miloša 20, najkasneje do 30. septembra 1937. V prijavi navedite doseženo delo, sedanje delovno mesto in osebne podatke.

Za natančnejša obvestila se obrnite na Zvezni zavod za produktivnost dela pisмено ali na telefon 27-661, interno 166.

Raznašalke ali raznašalce

za raznašanje časopisa »Ljudska pravica« in popoldanskih urah za območja Center, Beograd in Sisko sprejmeta tako opravila »LJUĐSKA PRAVICA« in »LJUĐSKA DNEVNIKA«. Ljubljana, Trubarjeva 24 - Zastužeč dober.

Španska PLOŠČAD LEONHARD GRIBBLE

»Zakaj ga ne bi skrili? Zakopali bi ga! Potem bi nam nihče ne mogel ničesar dokazati.« Ob teh besedah je Parker spoznal, da je tolpa v zagati.

Dne 20. septembra ob 17. uri bo v dvorani Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Ljubljana, Večna pot 30, predavanje dr. Gerharda Schlenkerja in dr. Siegfrieda Müllerja, gostov z Gozdarskega inštituta v Stuttgartu, o kartiraju gozdnih rastišč po njihovi metodi.

GLEDALISKA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA Petek, 20. sept. ob 20: Molière: »Sola za može«. »Izsiljena ženitev«. Gosposvanje ljubljanske Drame v Litostroju.

Sobota, 21. sept. ob 20: Axelrod: »Sedem let skomin«. Izven in za podjetje.

V petek, 20. septembra, ob 20. uri bo v Drami prva letovška predstava v tovarniški dvorani bo uprizorila Molièrovi komediji »Sola za može« in »Izsiljena ženitev«. S tem gostovanjem začena Drama vrsto obiskov s svojimi predstavami pri delovnih kolektivih naših tovarn, podjetij in ustanov.

V soboto, 21. septembra, ob 20. uri bo v Drami prva letovška predstava izredno uspele Axelrodove komedije »Sedem let skomin« s Stanetom Severjem v glavni vlogi. Predstava je izven in za podjetje in nanjo opozarjamo vse, ki si je doslej zaradi izrednega navala niso mogli ogledati. Vstopnice bodo v prodaji pri dnevnih biagajni od četrta, 19. sept. dalje.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom Sobota, 21. sept. ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven.

Nedelja, 22. sept. ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Izven.

Prodaja vstopnic od petka dalje v Mestnem domu od 10-12 in od 16-18 ter eno uro pred začetkom predstave. Rezerviranje vstopnic na tel. 32-860.

Prodaja vstopnic od petka dalje v Mestnem domu od 10-12 in od 16-18 ter eno uro pred začetkom predstave. Rezerviranje vstopnic na tel. 32-860.

KONCERTI KONCERTNI ABONMAJI 1937-38. - Koncertna direkcija sprejema abonente za BSL in MCDRI abonma dnevno od 18. do 19. ure. V abonmajih bodo med drugimi koncertirali violonista Kogan (SZ) in Händel (Anglija), pianista Sancier (Francija) in Zechlin (Nemčija), violončelist Michelin (Francija), godalski kvartet Parenin (Francija), Madžarski komorni ansambel itd. Cene so od 750 do 1500 din. plačilno v treh obrokih, za študente od 450 do 810 din. Študentski sedci bodo na razpolago od ponedeljka, 22. septembra dalje.

MARIBORSKE VESTI Dežurna lekarna Sreda, 18. septembra, lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1. Četrtek, 19. septembra, lekarna »Studentci«, Gorkoga ul. 18.

KINO »UNION«: ameriški barvni vstavision film »Hiša skrivnosti«. »PARTIZAN«: nemški film »Leteti razred«. »UDARNIK«: slovenski film »Ne čakaj na maj« (Vesna II).

Umetnostna galerija V zgornjih prostorih galerije razstava grafike starih mojstrov. Razstava obsega 76 grafičnih listov, med njimi tudi originalne odtise starih mojstrov iz 16. do 18. stoletja, med katerimi so tudi dela Duerera, Rembrandta, Callota in Tiepola. Istodobno je odprta tudi razstava fotografij, podob in dokumentov v zvezi s srednjeveškim angleškim pesnikom Chaucerjem. Obe razstavi sta odprti v času od 15. do 29. septembra dnevno od 9. do 17. ure. Vljudno vabljeni.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ Sreda, dne 18. sept. 1937, ob 20 uri: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. Red Sreda in Izven.

Četrtek, dne 19. sept. 1937, ob 20 uri: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. Red Četrtek in Izven.

Petek, dne 20. sept. 1937, ob 20 uri: Koncert Slovenskega okteta iz Ljubljane.

Sobota, dne 21. sept. 1937, ob 20 uri: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. gostovanje v Lutomeru. Abonma in Izven.

Nedelja, dne 22. sept. 1937 ob 14.30: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. gostovanje v Križevcih pri Lutomeru - Izven.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO »PARK«: italijanski film »Ljubavni zanos«. V glavni vlogi Françoise Arnoul in Raf Vallone. Predstavi ob 17.30 in 20.

IZ ROGAŠKE SLATINE

Ameriški barvni film »Pustolovščina Don Juana«. V glavni vlogi Errol Flynn in Viveca Lindforda.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO »DELAJSKI DOM«: franc. barvni film »Imel sem sedem hčera«.

VESTI Z JESENIC

Zdravniško delurno službo ima na Jesenicah od 13. do 20. septembra dr. Milan Čeh, Cesta maršala Tita.

KINO »RADIO«: ameriški barvni film »Strašna leta«. Predstavi ob 18 in 20. »FLAVŽ«: zaprti. ZIROVNICA: jugoslovanski film »Deklica in hrast«. Predstava ob 20. DOVJE-MOJSTRANA: amer. film »Strašna leta«.

SEMINAR ZA DRUŽBENI SISTEM IN MEDNARODNE ODNOSE FLRJ NA UNIVERZI V BEOGRADU Tretji ciklus predavanj v Seminarju za družbeni sistem in mednarodne odnose FLRJ se bo začel v teku meseca oktobra in bo trajal do februarja leta 1938. Ta ciklus predavanj bo vseboval naslednjo problematiko:

- gospodarski sistem in ekonomska politika FLRJ v 25 predavanjih;
• politični in pravni sistem FLRJ v 12 predavanjih;
• mednarodni odnosi in FLRJ v 9 predavanjih.

Predavanja bodo organizirana tako, da bodo po vsakem vaje in konzultiranje s slušatelji. Prav tako bo zagotovljena uporaba literature v fakultetnih knjižnicah.

Obisk pouka kakor tudi predavanj in konzultiranja je obvezen za vse slušatelje seminarja.

Slušatelj bo sprejemala uprava seminarja po prejetih prijavih. Natečaja se lahko udeležijo vsi državljani FLRJ, prednost pri izboru pa imajo politični in javni delavci ter uslužbeni organov oblasti in družbenih organizacij.

VESTI IZ KRANJA PRESERNO GLEDALIŠČE KRANJ Petek, 20. septembra ob 20 uri - red premierski in Izven - Shakespeare: »Romeo in Julija«. tragedija v 5 dejanjih (24 slik).

Sobota, 21. septembra ob 20. uri - izven - Shakespeare: »Romeo in Julija«. tragedija v 5 dejanjih (24 slik).

KINO »STORŽIC«: avstrijski film »Zdaj smo pa tam«. Predstava ob 18, 18 in 20. »SVOBODA«: sovjetski barvni film »Heroji Šipke«. Predstava ob 19.

Z BLEDA Francoski film »Vaš zvesti Blake«. V glavni vlogi Eddie Constantine, Danielle Godet in Dora Doll. Predstavi ob 18 in 20.30.

VESTI IZ KOPRA GLEDALIŠČE SLOVENSKEGA PRIMORJA Četrtek, 19. septembra ob 20.00 - Dobričin: Skupno stanovanje - Predstava v Kopru.

Sobota, 21. septembra ob 20.00 - Dobričin: Skupno stanovanje - Predstava v Komnu.

OBVESTILO - Nevropsihiatrična sekcija SZD prireja predavanje o pomembni vlogi elektrookulografije v medicini, psihologiji, pedagogiki, kriminologiji itd. Predavanje bo v predavalnici Interne klinike 30. t. m. ob 20. uri. Predava znanstveni sodelavec Pavillon de la Grille - E. E. G. Salpêtrière v Parizu, tov. dr. med. Viktor Gaberšek. Vabljeni so na predavanje zdravniki, psihologi, pedagogi in sploh vsi zainteresirani. - Nevropsihiatrična sekcija SZD.

CELJSKE VESTI KINO »UNION«: francosko-jugoslovanski barvni film »Čarski sel - Mihael Strogov«. V glavni vlogi Curt Jürgens. »METROPOL«: ameriški film »Na robu plačnika«.

DROBNI OGLASI PREDSTAVNIŠTVO - zastopništvo - poslovalnica domačega ali tujeja podjetja bi prevzel višji komercialist z dolgoletno prakso. Možnost zagotovitve pisarne s telefonom v središču Beograda. Ponudbe na Borbo pod »Komerčajista«. 46947

OBDELOVALNO ZEMLJO v severnem delu Ljubljane namenjam za stavbno parcelo v Ljubljani v razmerju štiri dele za enega. Ponudbe pošljite na ogl. oddelek »Ljudske pravice« pod geslom »Zame-njave«. 1050-1

KINO »UNION«

Slovenski film

Ne čakaj na maj

Tednik »Življenje ni greh«. Samo pri zadnji predstavi. Ob 10 matineja ameriškega barvnega filma »Čaj za dva« - Predstava ob 15. 17. 19 in 21. V glavni vlogi Metka Gabrijelčič in Frane Treftal. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje. Danes zadnjkrat.

KINO »VIC«

Ameriški barvni film

»Čaj za dva«

Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Doris Day in Gordon Mac Rac. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14. ure dalje.

KINO »VIČ«

Ameriški barvni film

»Čaj za dva«

Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Doris Day in Gordon Mac Rac. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14. ure dalje.

KINO »KOMUNA«

italijanski film

»Skoda, da je takšna«. Tednik: F. N. 37. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Sophia Loren in Vittorio de Sica.

KINO »SLOGA«: ameriški film »Proti vsem pričram«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjič. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: zaprti zaradi gradbenih del.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«

ameriški barvni film »Štirje jezdeci«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 5, predvaja ameriški barvni film »Doktor v hiši«. Predstavi vsak dan ob 10 in 18. Danes zadnjič. Jutri zaprti.

KINO »LITOSTROJ«: češki barvni film »Glasba z Marsa«. Tednik: F. N. št. 36. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »SIŠKA«

Jugoslovanski film

Obleganje

V glavni vlogi Jurica Dijković, Mato Ergović in Goranka Vrus. Danes zadnjič. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »SIŠKA«

Jugoslovanski film

Obleganje

V glavni vlogi Jurica Dijković, Mato Ergović in Goranka Vrus. Danes zadnjič. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Nemški film

»MOČNEJŠI OD NOČI«

Tednik. V glavni vlogi Wilhelm Koch-Hooge in Helga Göring. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

Preludij za klavir - 18.40

Umetne in narodne pesmi poje Mladinski mešan zbor I. gimnazije iz Celja p. v. Egona Kuneja - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Igra orkester Herman Hagedest - 20.20 Domače aktualnosti - 20.30 Richard Strauss: Kavalir z roko - II. dejanje - 21.40 Zabavni intermezzo - 22.15 Jazz-ocktoid - 23.00-23.15 in 23.30-24.00 Oddaja za tujino (prenos iz Zagreba)

II. program 14.00 Odlomki iz priobjavljenih simfonij in koncertov - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenška napoved - 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila - 15.25 Pojo otroški in mladinski zbori - 15.45-16.00 Igra orkester Helmuth Zacharias - 22.15-23.00 Nočni koncert

RADIO LJUBLJANA

Sporočila za sredo, dne 18. sept. 1937. Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.45. 5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (glasbeni spored) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 7.10-8.00 Zabavni zvoki - vmes ob 7.30-7.40 Jutrarnja beseda mladim poslušalcem - 8.05 Pisana peseta - 9.00 Zabavni mozak - 9.30 30 minut za ljubitelje narodnih pesmi - 10.10 Od popevke do popevke - 11.00 Popularne melodije iz orkestralne glasbe - 11.45 Radijska igra za višjo stopnjo (ponovitev) - Zemlja domača ni prazna beseda - 12.05 Igrata zabavna orkestra Radia Zagreb in Radia Beograd - 12.30 Kmetijski naveti - Prof. dr. Franc Janežič: Varstvo poljščin jeseni - 12.40 Ernst von Dohnanyi: Iz valčkov suite - 13.15 Klavir v ritmu - igra kverlet Jureta Robežnika - 13.30 Od Sode do Vardarja (narodne iz južnih republik Jugoslavije) - 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo (ponovitev) Starj rudnik - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Humoreska tega tedna - Drago Gervais: Dve veseli zgodbi - 16.00 Koncert po željah - 17.10 Zabavna in pisana glasba na tekočem traku - 18.00 Sestanek ob šestih - 18.20 Frank Martin:

Ljudska univerza v Ljubljani organizira tudi v letošnjem šolskem letu dopolnje tečaje: iz osnov knjigovodstva, višje stopnje knjigovodstva za proizvodnjo, višje stopnje knjigovodstva za trgovino in gostinstvo, začetni in nadaljevalni tečaj knjigovodstva za kmetijske zadruge, tečaj za vodilno administrativno osebje gospodarskih organizacij in tečaj iz osnov gospodarskega poslovanja. Zadnji rok za vpis za vse navedene tečaje je 10. oktober 1937. Zanimostni kandidati pošljite pisarne prijave od romana zahtevajte prospekt a podrobno razlago vsebine učne snovi ter z navedili za vpis na naslov LJUĐSKA UNIVERZA, LJUBLJANA, CANKARJEVA CESTA 5/III. 2324

ISOL GISTOČA V HIŠI S STALNO UPORABO GISTOČA ZA KOVINE IN STERLO

bil v sobi, zadržal je sapo, stal s hrptom ob steni in čakal, da bi ujel težko dihanje pijanega Thorna. Nepremično je stal pri steni in zaman čakal. Vsepopold je bila grobna tišina.

Strašna slutnja se je zbudila v samotnem prisluskovalcu. Iz žepa je potegnil baterijo, jo dal v levico, samokres je stisnil s prsti desne roke, prižgal žarnico in osvetlil sobo: bila je prazna!

Parkerju je pohajala sapa, ločevala se ga je rahla omotica. Kaj neki namerava sluga Thorne? Ali se igra s tolpo skrivnico? Mar je tudi Parkerja in vso polico potegnil za nos? Ali je sluga presleplil svojega gospodarja, ali ga je zvalil v past? Zakaj si je bil Giles Gillespie kupil brke, kakor je ugotovil Collins?

S silo je Parker potlačil misli, ki so mu rojile po glavi, ker je bil spoznal, da trenutno ni časa zanje. Stal je v temni sobi v isti hiši kot gangsterji, ki so sedeli spodaj v kuhinji. Kdaj pa kdaj je pritisnil na gumb baterije, potem je smuknil k vratom, skozi katera je bila stopila ženska, in se ustavil za trenutek, ker se mu je zdelo, da je zaznal rahel šum... Vendar ni opazil skozi ključavnico prav nobene luči. Baterijo je spravil v žep in tesneje poprijel samokres, levica je pritisnila na kljuko. Parker je vstopil in s komolcem zaprl vrata za seboj.

Prisluhnil je: od nekod je prihajalo pridušeno stokanje. Z revolverjem v roki je počasi lezel ob steni, dokler ni našel stikala. Sapa mu je zastala; na postelji ob nasprotni steni je opazil Paula Dane z vezmi na rokah in nogah in z zamašenimi usti. Vsa preplašena se je zazrla vanj. Parker ji je v trenutku odstranil krpo iz ust in jo rešil vezi. Sprva sta oba molčala, nato pa jo je vprašal: »No, gospodična Dane?«

GROFOVSKI NASLOV ZA DOLARJE

Avstrijsko in madžarsko plemstvo ponuja barone in grofe — Uspeh imajo z dolarji podprte Američanke

V mestu «na lepi modri Donavi» prodajajo zadnje čase plemiške naslove bogatim ženskam, ki potujejo skozi Avstrijo — najbolj iskane so seveda Američanke — in ki so pripravljene prevzeti hkrati z naslovom tudi moža, ta pa dobi v zameno vse tisto, kar si človek lahko privoščiti s polno listulo.

Iz bližnje preteklosti je znanih že cela vrsta primerov, da sta sklenili zakonsko zvezo »plemenita kri« in polna listnica. Nova lastnica plemiškega naslova seveda potem ne izgubi plemiškega stanu, čeprav se loči od plemiškega tovariša. Trgovska transakcija, ki se zanjo zavzema na Dunaju zlasti madžarski begunci «s starimi imeni», pa ima svojevrstno lastnost: naslove ponujajo na veliko, naravnost in ne »taktno«, kot so to delali nekoč.

Med kakimi 40.000 begunci z Madžarskega, kolikor jih je še na Dunaju, je precej takih, ki jim je plemenitaški rodovnik edino premoženje. Ljudje, ki so izgubili eno domovino, si skušajo z naslovom pridobiti drugo, vendar minevajo meseci, mnogi upi pa ne dobivajo prav nič otipljivejše oblike. Počasni zmanjkuje denarja, mnogi so zapravili že zadnji belič, zato so »srečni« tisti, ki imajo plemiške naslove, saj lahko trgujejo z njimi. »Pionirji« teh poslov so se seveda že poročili, njihovemu zgledu so sledili drugi s starimi imeni, ki so jamstvo za modro kri.

Tudi z 80 leti

Kuprija Radovanović iz Sviljanca je verjetno najstarejši športni ribič ženskega spola v državi, saj ji je zdaj 80 let, pa se še vedno ukvarja z ribolovom. Za to reč se je odločila, ko so ji zdravniki priporočili počitek. Vpisala se je v društvo športnih ribičev »Resava« v Sviljanju, si kupila vse potrebno in zdaj v prostem času lovi na trnek.

Eksplodije na soncu so motile sprejem

Prve dni septembra so bile močne motnje v radijskih zvezah po svem svetu. Znanstveniki švedske opazovalnice na Capriju v Italiji so posneli magnetne viharje na soncu. Direktor observatorija Ingve Oman je izjavil, da so bile najmočnejše eksplozije 3. septembra devet minut pred četrto popoldne.

Fantastični načrt

Ameriški arhitekt Frank Lloyd Wright je pred nekaj dnevi predlagal, naj bi New York uničili, tam zasejali travo, zraven pa bi zgradili dva nebotalnika, ki bi bila visoka po 1000 m.

V razgovoru, ki ga je prenašala televizijska družba ABC, je arhitekt izjavil, da bi bilo to z estetskega stališča mnogo boljše od sedanjega New Yorka. Nekaj podobnega je predlagal zdaj 88-letni arhitekt že za Chicago.

Značilnost takšne trgovine je zajeta v oglasu, ki ga delno spremenjenega že tri mesece vsak dan objavljajo mnogi dunajski listi: »Član evropske plemiške hiše bi se rad seznanil z žensko, po možnosti Američanko, da bi ji s poroko podaril svoj grb. Zdj mi je štirideset let, sem svetovljan, moral sem pobegniti iz domovine...«

Madžarskih aristokratov je dovolj na razpolago, skoraj več jih je kot njihovih avstrijskih vrstnikov, ki so še vedno »na trgu«, vendar se oboji kar dobro razumejo med seboj, saj ni opaziti trenj, ki so sicer tako značilna za konkurente. Nasprotno, podjetnost madžarskih kolegov je tudi avstrijske barone spodbudila k večji dejavnosti.

Seveda na ta račun zaslužijo tudi dunajske ženitvene posredovalnice. Zastopnik ene izmed njih je dejal: »V naših zapiskih so imena madžarskih in avstrijskih aristokratov. Vsi iščejo bogate zakonske družice, ki bi jim zagotovile udobno življenje. Iz izkušnje vemo, da so madžarski plemiči manj zahtevni, pa tudi sicer je avstrijske »plemenite veličine« težje spraviti v denar.«

Po nekaterih podatkih bi sodili, da so zakonske zveze obubožanih lastnikov starih grbov in tujk z debelimi možnjički doslej

kar dobro funkcionirale v obojestransko zadovoljstvo. — Najlepšo priložnost so imeli pozni potomci nekdanje »cesarsko-kraljeve« dežele letošnje poletje, ko je prišlo čez Atlantik mnogo bogatih tujk. To so bili časi, ko so bogate Američanke z veseljem upa-

V Port Saidu ob vohu v Sueski prekop so postavili nova kipa namesto starih, ki sta bila še iz kolonialnih časov Egipta in so ju Egipčani odstranili. Eden izmed novih kipov predstavlja egiptovsko kmetico z žitnim klasjem v roki, na drugem pa je delavec z batom na rami

le, da se bodo vrnilo domov z evropsko plemiško krono v kovčku, hkrati pa časi, ko so ženitvene agencije lahko zagotovile svojim klientom primerno družico, če že ne milijonarke iz Texasa, pa vsaj hčer kakega bogatega ameriškega tovarnarja mesnih konserv...

Sezona gre h koncu, mnogim se mudi, zato je bil v nekem listu tudi tale oglas: »Iščemo tri ženske, ki bi zagotovile finančno brezskrbno bodočnost trem moškim. V zameno bodo postale grofice ali baronke.«

Visoko so skakali bolgarski pesalci, ki so se skupno s sto pevci in godci v ljudskih nošah udeležili nedavnega britanskega festiva. Posnetek kaže moško plesno skupino

»Žoge ne dam nazaj«

Dvaindvajset nogometašev je zamm prosilo

Sodnik je moral na igrišču pri Brottonu v srednji Angliji prekiniti nogometno tekmo, ker je eden izmed igralcev brnil žogo na vrt neke upokojenke, ki po-

Tajnic ne bo več?

V Londonu so odprli obsežno razstavo z naslovom »Sodobni urad«, ki je zbudila med številnimi obiskovalci veliko zanimanje. Na razstavi si je mogoče ogledati najrazličnejše udobne stole, racionalne pisarniške mize, pa svinčnike, ki nikoli ne otopijo, in namizne svetilke, ki ne utrujajo oči.

Vendar se obiskovalci zbirajo predvsem okoli elektronskih pisarniških strojev. Med njimi najbolj občudujejo zapleteni stroj »Programator«, ki registrira pisma in uradne akte, jih protokolira, odloži in na koncu spet spravi v red za kontrolni pregled. Prav tako zanimiv je stroj, ki ga imenujejo »avtomatična strojepisalca«. Gre za nekakšno elektronsko napravo, ki omogoča, da se na več pisalnih strojih hkrati tipka kakšna okrožnica, razglas ali podobno. Strokovnjaki, ki letos sodelujejo na tej razstavi, objublajo, da bodo že prihodnje leto razstavili stroj, ki bo narekoval pisma in sestavke v mikrofoni, po nekaj minutah pa bodo ustrezna besedila že natipkana brez sleherpe napake.

tem usnja ni marala dati nazaj. Igralci so prosili, gledalci so protestirali, vendar ni nič pomagalo, morali so domov.

Brottonsko društvo je igralo s klubom iz Whitbyja. Okoli igrišča nimajo tribun, tisti dan pa so imeli eno samo nogometno žogo. Igra se je začela, že po nekaj minutah je igralec na desni zvezi brnil žogo v visokem loku naravnost na vrt sivolase učiteljice Phyllis Cravenove. Stara gospa, ki je prav tedaj na vrtu rezala astre, je pogledala, kaj je padlo med njeno cvetje.

Vratar je pritekkel k vrtnemu plotu. »Ali smem...« je začel, učiteljica pa je odločno odkimala: »Ne drznete si stopiti na moj vrt! To je kaljenje hišnega miru. Dovolj dolgo sem se jezila, ko ste

mi vsako nedeljsko popoldne s to svojo žogo mrcvarili po cvetju. Zdj bo žoga ostala tu.«

Prišel je sodnik, za njim še drugi igralci. Vsi so prosili za žogo, gledalci so negodovali zaradi neprijaznosti. Nazadnje se je učiteljica omečila in vrnila žogo. »To je zadnjič, vam rečem«, je povedala in dvignila roko, kot da prisega.

Igra se je nadaljevala, vsi igralci so pazili, da ni nihče več močno ustrelil proti vrtu, vendar se je žoga kar na lepem spet znašla tam. Eden izmed igralcev je brnil visoko, pa je veter zanesel žogo na cvetlični vrt.

To pot ni pomagalo moledovanje vseh 22 igralcev, tudi sodnik je odšel praznih rok; gledalci so poklicali policijo, ta pa je izjavila, da ni pristojna za tako reč. Sodnik je štirinast minut pred koncem odpiskal tekmo.

DVOJNIK je dobil pokojnino

Kot »žrtev fašizma« je dobil pred kratkim v Italiji pokojnino nekdanji igralec, ki za časa fašizma ni mogel dobiti filmske vloge. Njegova edina krivda je bila v tem, da je bil malo nenavadno podoben Mussoliniju.

Neprilike, zaradi katerih je trpel Diego Carlisi, ki zdaj živi v Milanu, so se začele pred dvajsetimi leti v Rimu. Bil je l. 1937,

ko so 19-letnega filmskega igralca, ki je bil močno podoben italijanskemu diktatorju, na »višji ukaz« odslovili iz filmskih studiev rimske »Cinecittà«. V filmu »Saladin« naj bi fant igral glavno vlogo. Režiserju, ki je zastavil ves svoj vpliv, da bi prekalci prepoved, so povedali v notranjem ministrstvu, da »duce« ne more dovoliti, da bi njegov dvojniki na-

Za svetovno razstavo pripravljajo Belgijci tudi nekoliko pomamljano imitacijo starega Bruxellesa. Na razstavišču že gradijo mesino četrst s slikovitimi pročelji in s srednjeveškimi mestnimi vrati. Gostinsko osebje bo gostom postreglo v starih kostumih. Kdor si bo na razstavi zaželel idilike, se bo torej zatekel v »stari Bruxelles«

stopal pred italijansko javnostjo v kakršni koli podobi, še posebej pa ne kot »Saladin«.

Tako se je moral Carlisi vrniti v Milano, kjer je postal dodajalec v trgovini. Fašistične oblasti so mu takrat objubljale, da mu bodo dale zaradi izgube filmske kariere odškodnino v znesku milijon lir. Tega milijona pa ni Carlisi nikoli videl. Nasprotno, fašistična policija ga je vedno nadzorovala, ker so se oblastniški balli, da bi Carlisi pobegnil v tujino.

Po vojni je prejel več ponudb, naj bi se vrnil k filmu, vendar jih je odklonil, češ da nima več umetniških ambicij, razen tega pa je tudi bolehen. Vložil je prošnjo za pokojnino, ki jo je zdaj tudi dobil kot — žrtev fašizma.

Še sto let po smrti

Neko južnoitalijansko sodišče je obsodilo 49-letnega Serafina Castagnio na trikratno dosmrtno ječo in še zraven na 103 leta strogega zapora. Obtožen je bil osmih ubojev iz koristoljubja in cele vrste roparskih tatvin. Zločinca niso mogli obsoditi na smrt, ker v Italiji po kazenskem zakonu iz leta 1947 nimajo več smrtno kazni.

TOVARNA MEDU V PUŠČAVI

Silovita košava in živi pesek sta še pred približno sto leti uničevala sleherno življenje in delo človeških rok na približno 26.000 hektarjih površine Delibatske pustinje, ki jo nekateri imenujejo tudi »evropska Sahara«. Zato seveda zbuja zanimanje geologov, biologov, zoologov, botanikov, ornitologov in gozdarjev iz raznih dežel sveta.

Vendar so ljudje vsaj na tem področju zmagali v hudem boju z naravo. S pogodovanjem področij, kjer se je nabiral pesek, so tamošnji prebivalci premagali naravne sile. Zdj je na okoli 14.000-hektarjih pustinje posajeno drevje, in sicer na 10.500 ha zgolj akacija.

Akacijevi gozdovi so stasoma postali idealni pašniki za čebele in tako lahko zdaj mirne duše rečemo, da je postala Delibatska pustinja pravcata tovarna medu. Na pašo vozijo čebele številni čebelarji iz vseh jugoslovanskih pokrajin. Seveda je med njimi največ Vojvodincev in Srbov, vendar pa kdaj pa kdaj pripeljejo svoje panje tudi Dalmatinci in celo Slovenci.

Samo letošnji pomlad so nastale okoli 48 vodnjakov v pustinji precej močne kolonije čebelarjev. Prišlo jih je več sto, na pašo pa so pripeljali nad 10.000 panjev. Kljub slabemu vremenu je dal vsak panj dnevno po tri kilograme medu, v sončnih dneh pa ga naberejo čebele enega samega panja tudi do pet kilogramov. Če bi uredili lažje dohode in prehode skozi to nekdanjo puščavo, bi bilo mogoče v času cvetja pripeljati tudi več sto tisoč čebeljih panjev. Potem pa bi Delibatska puščava postala resnična tovarna medu, saj bi lahko dajala vsako leto več milijonov kilogramov sladke strdi.

Drobne ZANIMIVOSTI

SKRIVNOSTNI IZVIR

V jugozahodni Franciji imajo izvirek, ki zbuja začudenje obiskovalcev in radovednost znanstvenikov. Pol ure priteče vsako sekundo po 3000 l vode, potem pa izvira nenadoma usahne in isti pojav se čez pol ure ponovi. Jamarji so že večkrat skušali razvozlati to skrivnost, pa jim doslej še ni uspelo. Zdj pripravljajo novo odpravo, ki naj bi proučila nenavaden pojav.

TEČAJI ZA BODOČE OČETE

Bill Johnson iz Los Angelesa prireja tečaje z naslovom »Kako naj se vedem kot bodoči oče?«. Johnson poučuje slušatelje, kako naj se obnašajo in obvladujejo v tistih dneh, ko pričakujejo naraščaj. Tečaji so baje odlično obiskani.

PASJE TABLETE

Neka britanska kemična tovarna je začela izdelovati tablete proti lajnanju. Te tablete naj bi pomirile pse, da ne bi z laježem vznemirjali sosedov.

PETKRAT POROČEN

Italijanski zobni zdravnik Leonardo Champitti se je petkrat poročil z Ukrajinko Maruško. Prvič sta se vzela v Nemčiji na poročnem uradu ameriških zasedbenih oblasti, potem na mestnem magistratu, tretič pri francoskih okupacijskih oblasteh, četritič sta se cerkveno poročila v Champittijevem domačem kraju in petič na civilnem poročnem uradu. Njuna zakonska zveza ima torej trdne temelje...

Nad 180 človeških življenj je zahtevala železniška nesreča na Jamaiki. Dvanajst potniških vagonov je skočilo s tira in zgrmelo po nasipu. Reševalna dela so bila dokaj težavna, ker je pretila nevarnost, da se bodo vagoni še enkrat prekucnili in zmečkali številne ranjence